

**СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО
ОТ ОБЩНОСТИТЕ
МЕСТНО РАЗВИТИЕ
2023-2027г.**

Приложение № 2 към Условията за кандидатстване

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР (ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ) шрифт Times New Roman 12, междуредие 1,15	
Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР <i>(не повече от 2 страници)</i>	
1.1. Информация за територията и населението на МИГ:	
- Списък на общините, обхванати от МИГ;	Територията на МИГ обхваща общините Лясковец и Стражица. МИГ Лясковец - Стражица обхваща територията на общо 28 населени места. Територията е непрекъсната и хомогенна. На територията на МИГ се разполагат 2 града Лясковец и Стражица, които са административните центрове на двете общини и 26 села.
- Списък на населените места, обхванати от МИГ;	Територията на МИГ включва общо 28 населени места, от които 2 общински центъра. Населени места в община Лясковец: град Лясковец с ЕКАТТЕ: 44793, село Джулюница с ЕКАТТЕ: 20835, село Добри дял с ЕКАТТЕ: 21453, село Драгижево с ЕКАТТЕ: 37664, село Козаревец с ЕКАТТЕ: 37664, село Мерданя с ЕКАТТЕ: 47826. Населени места в община Стражица: град Стражица с ЕКАТТЕ: 69633, село Асеново с ЕКАТТЕ: 00730, село Балканци с ЕКАТТЕ: 02470, село Благоево с ЕКАТТЕ: 04282, село Бряговица с ЕКАТТЕ: 06731, село Виноград с ЕКАТТЕ: 11140, село Владислав с ЕКАТТЕ: 11466, село Водно с ЕКАТТЕ: 11750, село Горски Сеновец с ЕКАТТЕ: 17155, село Железарци с ЕКАТТЕ: 29091, село Кавлак с ЕКАТТЕ: 35078, село Камен с ЕКАТТЕ: 35657, село Кесарево с ЕКАТТЕ: 36782, село Лозен с ЕКАТТЕ: 44046, село Любенци с ЕКАТТЕ: 44567, село Мирово с ЕКАТТЕ: 48341, село Николаево с ЕКАТТЕ: 51593, село Нова Върбовка с ЕКАТТЕ: 51799, село Ново градище с ЕКАТТЕ: 52060, село Сушица с ЕКАТТЕ: 70408, село Теменуга, ЕКАТТЕ: 72237, село Царски извор с ЕКАТТЕ: 80203.
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ.	1. Брой жители на територията на община Лясковец: 11811 жители. 2. Брой жители на територията на община Стражица: 11427 жители. Общ брой жители за територията на МИГ: 23 238 жители. -с. Джулюница: 1544 жители; с. Добри дял: 847 жители, с. Драгижево: 856 жители; с. Козаревец: 827 жители; гр. Лясковец: 7192 жители; с. Мерданя: 545 жители; с. Асеново: 705 жители; с. Балканци: 106 жители; с. Благоево: 328 жители; с. Бряговица: 349 жители; с. Виноград: 531 жители; с. Владислав: 235 жители, с. Водно: 8 жители; с. Горски Сеновец: 202 жители; с. Железарци: 28 жители; с. Кавлак: 23 жители; с. Камен: 1463 жители; с. Кесарево: 1168 жители; с. Лозен: 293 жители с. Любенци: 6 жители; с. Мирово: 169 жители; с. Николаево: 74 жители; с. Нова Върбовка: 189 жители; с. Ново градище: 79 жители; гр. Стражица: 4149 жители; с. Сушица: 603 жители; с. Теменуга: 17 жители; с. Царски извор: 702 жители.
1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:	

МИГ „Лясковец-Стражица“ е разположена в Северен централен район и заема част от Дунавската хълмиста равнина и Предбалкана в границите на общините Лясковец и Стражица. Двете общини се намират в Северния централен район на планиране от ниво. Общата площ на територията на МИГ-а е 625,5 кв. км., като територията на община Лясковец – 117,5 кв.км, а територията на община Стражица – 508 кв.км.

Община Стражица има общи граници с област Търговище и област Русе. Граничи със седем общини: Антоново, Попово (област Търговище), Бяла (област Русе), Горна Оряховица, Лясковец, Златарица и Полски Тръмбеш (област Велико Търново).

През територията на общината, от югозапад на североизток, по долината на Голяма река преминава участък от 20,6 км от трасето на жп линията София – Горна Оряховица – Варна. През общината преминават частично или изцяло 7 пътя от Републиканската пътна мрежа на България с обща дължина 112,5 км.

Община Лясковец на север общината граничи с община Горна Оряховица, на изток с община Стражица, на юг с община Златарица, на югозапад с община Велико Търново; Общината е обградена от юг и запад от Арбанашкото плато и Чуката, а е открита на север и изток към долината на река Янтра и Дунавската равнина. Селищата в общината са свързани помежду си с пътни комуникации, които са добре развити. През територията на общината минава шосейните магистрали София – Варна (I-4, E772), и главен път Русе – Кърджали (E85), както и ж.п. линията София-Мездра-Горна Оряховица-Варна с изградени на територията на общината ж. п. спирка при селата Козаревец и гара Джулюница.

Районът се характеризира със специфична флора и фауна, с редки и изчезващи видове включени в червената книга на България и голямо разнообразие от ценни лечебни растения Запазени са естествени гори от дъб. Богато разнообразие от животински видове обитават обхваната територия.

Релефът на територията на МИГ е предимно хълмист и нископланински, като цялата ѝ територия условно попада в две физикогеографски области: най-северната част на Средния Предбалкан и най-югозападната част на Източната Дунавска равнина. Климатът в района е умерено-континентален, характеризира се с горещо лято със засушавания, прохладна и ранно настъпваща пролет. Зимният период е с минимални валежи и незадържаша се дълго снежна покривка.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: (не повече от 3 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

Местните общности от територията на общните Лясковец и Стражица активно и дългосрочно ръководят инициативите за създаване на свои собствени подходи за развитие на територията посредством прилагане на подхода Лидер, а в момента чрез Водено от общностите местно развитие. МИГ „Лясковец-Стражица“ работи на своята територия от 2010г. като в резултат на това поддържа активността и ангажираността на заинтересованите страни от територията на МИГ се поддържа вече 15 години. **Първи етап** по разработване на настоящата Стратегия за ВОМР 2023 – 2027 година¹:

Извършено е в рамките на проект, изпълняван от МИГ за „Подготовка на Стратегия за местно развитие, финансиран по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.

Разработената Стратегия е за Многофондово финансиране, като общественото обсъждане и съгласуване са проведени чрез широк информационен процес, включващ 1 брой Информационна конференция с над 50 участника, проведена на 15 май 2023г. в град Лясковец, Еднодневни работни срещи за най-малко 10 участници на тема "Разработване на Многофондова СВОМР 2023-2027 - възможности и предизвикателства пред МИГ" за местни лидери - представители на публичен и НПО сектор, частния сектор и представители на уязвимите групи от територията на 17, 18, 19, 22, 23 и 25 май 2023г. в различни населени места,

Еднодневни работни срещи за най-малко 10 участници на тема "Приоритети, мерки, бюджет и интервенции в Многофондова СВОМР 2023-2027" за местни лидери-представители на публичен и НПО сектор, частния сектор и представители на уязвимите групи от територията на 20, 21, 24, 25, 26 и 27 юли 2023г. в различни населени места, Еднодневни информационни срещи/семинари за най-малко 20 участници на тема "Представяне и обсъждане на финален вариант на Многофондова СВОМР 2023-2027 " за членове на УС и КВО на 16, 17, 21 и 22 август 2023г. в Лясковец и Стражица. Проведени са 10 на брой Еднодневни обучения в различни населени места на територията на МИГ на тема "Многофондова СВОМР 2023-2027 - възможности и предизвикателства пред МИГ", обучение за представители на публичен и НПО сектор, частния сектор и представители на уязвимите групи от територията на 29, 30, 31 май, 1, 5, 6, 20, 21 юни, 12, 13 юли 2023г. Общо в събитията по разработване и съгласуване на новата Стратегия за ВОМР участие са взели 480 различни заинтересовани страни.

По време на информационните и работни събития са предоставени възможности за активно включване на всички заинтересовани страни в разработването и мотивация за бъдещото прилагане на Стратегия за Водено от общностите местно развитие.

Също така по време на срещите е осигурена равнопоставена възможност за включването на местното население в разработването и бъдещото прилагане на Стратегия за ВОМР и осигурена подкрепа за информиране на местното население относно възможността за финансиране на Стратегията за ВОМР по повече от един фонд.

Във всяко населено място МИГ е предоставил материали, свързани с подхода ВОМР и подготовката на Стратегията в своите информационни точки, с което косвено е обхванал голяма част от местното население и е осигурил възможност за обществено включване.

Работните събития са профилирани по отделни групи от заинтересовани страни: само за представители на селското стопанство (зеленчукопроизводители, пчелари, лозари, винопроизводители, овощари, животновъди и др.), само за представители на местните микропредприятия (фирми в сферата на търговията, услугите, местните производства,

¹ Приложени подробни Списъци и Програми на събитията с Опис-Протокол на включените заинтересовани страни.

преработвателната промишленост, туристическите услуги, занаяти и др.); само за нестопанския сектор (сдружения, клубове и НПО с екологична, спортна гражданска насоченост), само за социални организации и институции от двете общини, главно за обсъждане на мерки по ОП „РЧР“; с местната власт (представители на общините Лясковец и Стражица) за планиране на мерки в публичния сектор; срещи с представители на малцинства и уязвими групи. От направените анализи стана ясно, че територията на МИГ има капацитет за изпълнение на Многофондова Стратегия за местно развитие.

Втори етап:

За повторни обсъждания, обновяване, допълнения, изменения и съгласувания на промени в изготвената през **2023г.** Многофондова СВОМР, МИГ е привлякла отново заинтересованите страни от трите сектора и е осигурила тяхното участие в процеса по обновяване и съгласуване на окончателен вариант на СВОМР чрез следните инициативи за обществено включване:

1. Провеждане на срещи за Обществено консултиране и разработване с всички сектори на местното развитие на Стратегия за ВОМР 2023-2027г. във връзка с необходимост от актуализиране по населени места: 17 броя с над 200 участника:

Населено място	Дата	Населено място	Дата
Град Лясковец	22 март 2025г.	Село Драгижево	26 април 2025г.
Град Стражица	23 март 2025г.	Село Мирово	27 април 2025г.
Село Камен	24 март 2025г.	Град Лясковец	28 април 2025г.,
Град Лясковец	29 март 2025г.	Село Кесарево	1 май 2025г.
Град Лясковец	5 април 2025г.	Село Джулюница	2 май 2025г.
Село Козаревец	6 април 2025г.	Село Сушица	3 май 2025г.
Село Добри дял	12 април 2025г.	Град Лясковец	4 май 2025г.
Село Владислав	13 април 2025г.	Град Стражица	5 май 2025г.
Село Благоево	18 април 2025г.		

2. Обществено обсъждане на изготвената Стратегия за ВОМР: 2 броя с 63 участника

Община Лясковец		Община Стражица	
Населено място	Дата	Населено място	Дата
Град Лясковец	13.05.2025г.	Град Стражица	13.05.2025г.

3. Обществено обсъждане на Стратегия за ВОМР на интернет-страницата на МИГ: www.mig-zaedno.eu в периода 02-12 май 2025г.

4. Приемане на новата Стратегия за ВОМР от Общото събрание на МИГ, проведено в град Лясковец на 15.05.2025 г.

По време на инициативите за информация и включване на заинтересованите страни в актуализирането на Стратегията за ВОМР са организирани дискусии и обсъждания на мнения и предложения за структуриране на цели и приоритети, мерки/интервенции и бюджет, приложими от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони / СПРСР/. Също така са обсъдени и структурирани цели, приоритети и мерки, финансирани от допълващите програми / ПРЧР, ПКИП, ПО и ПОС/. На всяко събитие са идентифицирани/ актуализирани нужди и потребности, проблеми и възможни решения за територията на МИГ чрез СВОМР. Инициативите са проведени при засилен интерес и активност от страна на участниците. Основните теми, които са представени са: подходът ВОМР, процесът на актуализиране на СВОМР и важността от участието на местните заинтересовани страни.

Успоредно в организирани събития е изготвен актуален Социално-икономически анализ, целящ да идентифицира целите, проблемните точки и възможните начини за решаването им с участие на местните общности.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията²:

² Приложени подробни Списъци с дати и Програми на срещите

Видно от информацията в предходната част, участие в процеса на разработване на стратегията са взели представители на всички заинтересовани групи, идентифицирани при извършения анализ и описани подробно с техните нужди в т.3.2 на Стратегията (информация е налична в списъците на участвалите в събитията лица). Описаните заинтересовани страни са въввлечени в периода **м. март-м. май 2025 г.**

В рамките на процеса през 2025г., са обхванати 100% от идентифицираните групи заинтересовани страни на територията както следва:

1. Заинтересовани страни от публичен сектор:

Община Лясковец, Община Стражица, Кметства от 26 населени места, образователни и социални структури, Клубове на пенсионера, Клуб на хората с увреждания, Общински центрове за услуги и др., Държавни институции, структури на местно ниво и др.

2. Заинтересовани страни от НПО-сектора:

Граждански формални и неформални организации – 24 бр. Читалища от всички населени места, туристически и спортни дружества – 8 бр., настоятелства на училища и детски градини – 12 бр. Местни поделения на религиозни общности, регистрирани по Закона за вероизповеданията – 2бр.

3. Заинтересовани страни от частния сектор:

Местни производствени микропредприятия, търговия, услуги и преработвателна/хранително-вкусова промишленост 58, малки и средни предприятия: 14.

Участие са взели и представители на специфичните заинтересовани групи на територията на МИГ – хора с увреждания, възрастни хора, представители на етнически малцинства и младежи.

Заинтересованите страни от уязвими групи са представени от организации и физически лица, вкл. представители на ромска и турска общност на територията на МИГ, представители на хората с увреждания.

Консултирането на Стратегията за BOMP на МИГ с всички заинтересовани страни е от изключителна важност, за да бъде напълно спазен принципът „отдолу-нагоре“.

При идентифицирането на заинтересованите от Стратегията за BOMP на МИГ страни, не е изключена нито една група с действителни интереси от прилагането на Стратегията.

Съответствие на Стратегията за BOMP с Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г. (ИТСРСЗР):

Реализацията на подхода BOMP на територията на МИГ ще позволи постигането на трите Стратегически приоритета за Северен централен регион: Приоритет 1:Постигане на икономически подем и трансформация; Приоритет 2:Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж,, Приоритет 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност.

Стратегия за BOMP на МИГ	Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район
Използван е Подходът „отдолу–нагоре“, с осигурена ангажираност и заинтересованост на участниците в подготовката и прилагането на документа.	Използван е Подходът „отдолу–нагоре“, с осигурена ангажираност и заинтересованост на участниците в подготовката и прилагането на документа.
Приоритет 1: Устойчиво икономическо развитие на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на предприятията, подобряване на производствената ефективност и реализацията на продукцията им, въвеждане на иновации и насърчаване на инвестиции в неселскостопански дейности.	Стратегически приоритет 1: Постигане на икономически подем и трансформация.

Приоритет 3: Поддържане на устойчив социален капитал и активни местни общности, опазване и популяризиране на местното културно, духовно и природно наследство, успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството.	Стратегически приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж
Приоритет 2: Повишаване качеството на живот на населението чрез балансирано развитие на територията, подобряване на основната социална, образователна и културна инфраструктура, включително инвестиции в услуги и интелигентни решения.	Стратегически приоритет 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: (не повече от 10 страници)

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

1. Демографски процеси:³

Общините Лясковец и Стражица, както повечето селски общини се характеризират с обезлюдяване, особено в малките населени места.

На територията има 14 на брой малки населени места с под 500 жители, като 35% от тях са под критичния минимум от 100 човека население. Най-голямото населено място на територията на МИГ е градския общински център – Лясковец, който има почти два пъти по-многочислено население от общински център – Стражица. На територията на община Стражица има 21 села, разпокъсани и отдалечени от близкия град, докато територията на община Лясковец е с компактна 5 села, които са разположени в близост до града. За периода 2011-2020 г. намалението на населението на територията на МИГ и темпа на обезлюдяване са над средния за областта и страната, като в 6 населени места се забелязва задържане на броя жители. При стартиране прилагането на подхода Лидер през 2009г., територията е имала 28 419 население, докато към 31.12.2020г., броят жители вече е 23 238, което определя обезлюдяването на територията с 20%. Територията на община Стражица се отличава от тази на община Лясковец с двойно повече селско население и това е така, защото там има повече села и малки населени места. Делът на населението на 65 и повече години за територията на МИГ през 2011 година е било средно 22%. Докато през 2021 година за 10 годишен период показателя се е вдигнал на 28%. Също така, отношение на населението на 15-64 и 65 и повече години през 2011 година е било 33% за общините Лясковец и Стражица. През 2021 година това съотношение вече е 45%. За период от 10 години съотношението на населението на 15-64 и 65 и повече години се е увеличило с 30%. Коефициентът на механичен прираст на населението, 2020-2024 г. е -0,2 %, делът на населението на 65 и повече години е 26,75% към 2021г. Коефициент на естествен прираст на населението за 2024 г. е -15%. За 2024 година се измерва, че делът на населението над 65-годишна възраст, живеещо в селата е 57%.

Тенденции и необходими действия чрез Стратегията:

Намаляващо и застаряващо население, силни миграционни процеси, отрицателен естествен и механичен прираст. Това формира неблагоприятна и влошаваща се демографска картина на територията. Демографската ситуация не предполага оптимистични прогнози с влошен общ коефициент на възрастова зависимост спрямо средните стойности за страната и за Северен централен район. Неравномерното разпределение на населението на територията на МИГ и ниски нива на демографско заместване.

За овладяване на отрицателната тенденция е необходимо на територията на МИГ да се приложат спешни мерки за подобряване качеството на средата за живот и условията за бизнес чрез доизграждане и обновяване на публичната инфраструктура за достъп.

³ Подробни данни и тенденции са приложени в Социално – икономическия анализ

2.Икономика⁴:

Структуроопределящи икономически отрасли на МИГ-територията са машиностроене, хранително-вкусова, текстилна промишленост, производство на хартия и картон и изделия за дома – радиатори, камини, отоплителни инсталации, авто-услуги, логистика и др. в които са концентрирани значителни производствени мощности и които осигуряват заетост на по-голяма част от трудоспособното население на общината. Важно значение за развитието на територията играе и земеделието и отраслите, свързани с преработка на продукти от селското стопанство – млекопреработваща промишленост, винопроизводство, хлебопроизводство и месопреработка. Територията е със силно развит машиностроителен отрасъл, като в промишленото производство са ангажирани 73.4% от заетите в общината. В допълнение, районът има и много сериозни традиции в областта на зеленчукопроизводството, благодарение на които може да бъде доразвит непълноценно експлоатираният ѝ към момента потенциал. Селското стопанство е представено главно със зърнени и технически култури и по-малко зеленчукопроизводство, лозарство и овощарство), животновъдство (говеда, овце, птици) и пчеларство. Разпределението на промишленото производство по населени места е крайно неравномерно. Фирмите са съсредоточени предимно в градовете. Има няколко малки предприятия и преработвателни предприятия от хранително – вкусовия сектор, които функционират по селата. В останалите населени места индустриалния бизнес има символично значение. Туризмът е сравнително слабо развит, въпреки близостта на активни туристически центрове като Елена, Арбанаси и Велико Търново. Броят на нефинансови предприятия се задържа с лека тенденция към увеличаване. За последните 5 години се наблюдава трайно увеличаване на броят микропредприятията въпреки кризисната 2020-2021 година. Малките предприятия на територията на МИГ със заети от 10 до 49 лица, както и средните предприятия на територията на МИГ със заети от 50 до 249 лица за последните 5 години се задържа като брой и профил на икономически сектор. На територията на МИГ и в община Лясковец, и в община Стражица има изградени индустриални зони, които са изцяло готови за експлоатация. Те са електрифицирани, разполагат с необходимата инфраструктура, има изградени пътища до всеки парцел за инвестиции, ВиК, включена в градската пречиствателна станция), комуникационна -интернет и телефон.

Тенденции и необходими действия чрез Стратегията:

Добре развит малък и среден бизнес, с установен финансов дефицит за разнообразяване и развитие на нови сектори, предимно конвенционално земеделие с малко зеленчукови, овощни и животновъдни стопанства, липса на производства с добавена стойност към територията, малките земеделски стопанства нямат средства за модернизация и инвестиции в околната среда. Липсват данни за въведени иновации и изпълнени инвестиции за предприемачество. Слабо развит туризъм и неоползотворен потенциал за изграждане на места за отдих и туризъм. Слабо развита зелена система в населените места и недобра пътна комуникация между различните населени места на територията.

Необходими са спешни мерки за икономическо оживяване, насърчаване на предприемачеството, развитие на туризма, селското стопанство, повишаване на конкурентоспособността на местния бизнес, диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности и подкрепа за въвеждането на иновации. Следва да се стимулира местното предприемачество, за да се използват пълноценно изградените и подготвени за инвестиции индустриални зони, както и потенциала за развитие на различни форми на туризъм. Необходимо е подпомагане на местните бизнеси за въвеждане на модерни технологии и иновации, които да насърчат прехода към кръгова икономика и подобрят ресурсната ефективност.

3.Социални услуги и здравеопазване⁵:

⁴ Подробни данни и тенденции са приложени в Социално –икономическия анализ

⁵ Подробни данни и тенденции са приложени в Социално –икономическия анализ

Местните социални политики на територията на МИГ, прилагани от двете Общини обединяват усилията и желанието на всички заинтересовани страни в общините и населените места, да се създадат условия за пълноценно участие в обществения живот на хората в неравностойно положение и с риск от социално изключване чрез предоставянето на достъпни и качествени социални услуги и грижа. Те подкрепят местните общности, уязвимите групи и лицата в риск чрез преодоляване на неравномерността в развитието на социалните услуги.

На територията на МИГ се предоставят следните услуги: Асистентска подкрепа по ЗСУ в община Стражица, Дневен център за деца и младежи с увреждания, с. Горски Сеновец, Защитено жилище за лица с физически увреждания в Стражица, Защитено жилище за лица с умствена изостаналост в Стражица, Преходно жилище в Стражица, Център за обществена подкрепа в Стражица, Център за социална рехабилитация и интеграция в Стражица, Център за ранна интервенция на уврежданията в Стражица, Услуга в домашна среда, Домашен социален патронаж в Стражица, Център за обществена подкрепа, Дневен център за стари хора и „Асистентска подкрепа“ в Лясковец, „Механизъм Лична помощ“ в Лясковец, Проект „Топъл обяд в община Лясковец“, Проект „Патронажна грижа + в община Лясковец“, „Домашен социален патронаж“, „Център за младежки и социални дейности“, „Клуб на пенсионера“, „Клуб на инвалида“ и „Клуб на ветераните и запасните войници“ в Лясковец. Общинските дейности, свързани със социалните услуги, обхващат уязвимите общности, различни възрастови групи и всички населени места на територията на общините Лясковец и Стражица.

Достъпът до здравеопазване е от изключително значение за качеството на живот на местното население. Здравното обслужване на населението обхваща единствено първична извън болнична медицинска помощ и стоматологична помощ.

На територията на МИГ, практиките за първична медицинска помощ са 5 (пет) индивидуални и 1 (една) групова. В с. Джулюница и с. Мерданя първична медицинска помощ се предоставя всеки работен ден. В с. Добри дял и с. Козаревец същата се предоставя два пъти в седмицата, а в с. Драгижево – има оборудвано помещение за практика за първична медицинска помощ, но няма специалист. Медико-диагностична лаборатория има само в гр. Лясковец. Практиките за първична стоматологична помощ са 9 (девет) индивидуални практики, от които по 1 (една) в с. Джулюница, с. Добри дял, с. Козаревец и с. Мерданя, и 5 (пет) в гр. Лясковец, а с. Драгижево не разполагат с такава. На територията на община Стражица няма лечебни и здравни заведения, има 7 индивидуални практики за първична медицинска помощ в селата Камен, Кесарево, Асеново, Сушица и гр. Стражица. Индивидуалните практики по дентална медицина са общо 2, както и 2 амбулатории за медико-социални грижи.

Тенденции и необходими действия чрез Стратегията:

На територията на МИГ има изградени структури за предоставяне на социални услуги, но е необходимо: поддържане и реновиране на материално-техническата база; подобряване на услугите и разширението им, в т.ч. предоставяне на мобилни услуги, усъвършенстване и развитие уменията на персонала, разширяване на достъпа до тях и за населението извън градските центрове. Наблюдаваните тенденции в развитие на населението показва засилени темпове на застаряване. Това, заедно с нарастване на средната продължителност на живот води до увеличаване дела на възрастни хора и налага разширяване на предоставяните социални услуги на територията на МИГ.

На територията на МИГ се наблюдава недостатъчен брой на лекарски практики и аптеки.

Необходими са публични инвестиции за подобряване условията на живот на местната общност и подкрепа за дейности в областта на здравеопазването и социалните услуги за преодоляване на множество здравни и социални проблеми и предизвикателства на територията на МИГ като достъпни, качествени, здравни и социални услуги, преодоляване на здравните и социални неравенства, оптимизиране на извън болничната помощ.

4. Заетост, доходи и безработица на територията на МИГ⁶.

Повишаването на заетостта, добрата икономическа обстановка в страната, административното повишение на възнагражденията, както и повишената производителност на труда, дават възможност доходите на населението също да растат. Влошаването на възрастовата структура на населението рефлектира върху размера и качеството на трудовите ресурси. Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда, с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите, поражда необходимостта от насърчаване на ученето през целия живот. Наблюдаваната тенденция към намаляване на населението на територията на община Лясковец, води до намаляване на дела на населението в трудоспособна възраст, който към 2021 г. е 59%. Тревожна е тенденцията и за намаляване броя на населението в под трудоспособна възраст, което се очаква да се включи в местната икономика в близко бъдеще. Тези негативни процеси водят до опасност да не може да се осигуряват необходимите кадри за общинската икономика от територията.

Заетостта и икономическата активност на населението се отразяват и в нивата на регистрирана безработица на територията на МИГ. През 2010 г., безработицата на територията е била 7,5%, докато през 2023 година тя се увеличава до 11%, което е много над стойността на региона - 4.8%. Безработицата на територията на община Стражица е 3 пъти по-висока от тази в община Стражица. Делът на безработните сред населението на 15-29 години от общия брой незаети за 2023 г. стига до 4%. Отчетено е увеличение на дела на безработните на възраст над 55 години, както и на безработните лица с основно, начално или по-ниско образование от етническите малцинства. Наблюдава се плавно увеличение на средната брутна работна годишна работна заплата, която през 2023 г. достига до 1 458 лева/месец, която е 30% по-ниска от размера за страната. Средните заплати в секторите „селско стопанство“ и „индустрия“ са доста близки, докато тази в сектор „услуги“ е значително по-ниска. Наблюдава се цялостно намаляване на средно списъчния брой на наетите лица във всички икономически сектори. Наблюдава се намаляване на делът на наетите по трудово и служебно правоотношение сред населението на 15 и повече години, 2017-2021 г. с 10% .

Тенденции и необходими действия чрез Стратегията:

Висок дял на трайната безработица сред населението и най-вече сред уязвимите групи-лица над 54 години и малцинства. Сериозен процент сред трайно безработните лица заемат такива с ниска степен на образование, както и лица над 54 години. Основна причина за високия процент безработица е несъответствието между качествените характеристики на работната сила и изискванията на пазара на труда. Нисък стандарт и качество на живот поради ниско заплащане на труда-под средното за областта и страната.

Необходими са спешни мерки за насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи в дейности за подобряване на квалификацията, уменията и образоваността, което ще повиши шанса на безработните лица за намиране на работа в местната икономика. Необходимо е бизнеса да се насочи чрез инвестиции в създаването на устойчива заетост и нови работни места, съобразени с местната специфика.

Преодоляването на безработицата е свързано и с приложението на превантивни и активни мерки, осигуряващи подобряване на квалификацията, знанията и уменията на безработни и заети и повишаващи като цяло потенциала на трудовите ресурси.

Образование, спорт и култура⁷:

Предучилищното образование на територията на МИГ е представено от шест детски градини - три ДГ в гр. Лясковец и по една в с. Джулюница, с. Козаревец и с. Драгижево, две детски

⁶ Подробни данни и тенденции са приложени в Социално –икономическия анализ

⁷ Подробни данни и тенденции са приложени в Социално –икономическия анализ и в Анализ Проучване на капацитета и ресурсите на територията на общините Лясковец и Стражица за прилагане на Програма „Образование“ 2021-2027 г.

заведения в гр. Стражица, с групи в селата Бряговица, Царски извор, Асеново и Сушица; детска градина с. Кесарево с групи в селата Благоево и Владислав и детска градина с. Камен с групи в селата Лозен и Виноград. Извън град Лясковец, детските градините в селата имат необходимост от рехабилитация и въвеждане на енергийна ефективност. Прилежащите дворни пространства към детските градини се нуждаят от осъвременяване, обновяване и изграждане на кътове за спорт и отдиш. Необходими са инвестиции, осигуряващи комфортна и здравословна среда за децата с цел тяхното задържане в детските градини. В училищата с преобладаващ брой ученици, за които българският език не е майчин, сериозен проблем е недоброто владение на български език към момента на постъпване в първи клас.

Общото образование на територията на МИГ се осъществява в град Лясковец от три учебни заведения - едно средно, едно начално и едно обединено училище. Броят на напусналите (поради различни причини) през отделните учебни години е в диапазона 30-40 (4-6%) за 2021г.,

Извън град Лясковец изграденото и действащо обединено училище „П. Р. Славейков” в с. Джулюница (I-X клас) е в списъка на иновативните училища за въвеждане на иновация „Включващо интеркултурно училище”. В Лясковец няма професионална гимназия, професионалното обучение се осъществява чрез профилирани паралелки към Средното училище „Максим Райкович” в град Лясковец в следните направления: професия „моделиер - технолог на облекло”; професия „техник - технолог в хранително-вкусовата промишленост” (защитена професия).

В община Стражица функционират общо 8 училища. От тях две са за средно образование, 3 са основни училища и има 2 начални училища. В общинския център е средното училище „Ангел Каралийчев” и Професионална гимназия по транспорт „Васил Друмев”. В тях се обучават около 1 000 деца от I до XII клас на територията на общината.

В професионалната гимназия по транспорт са създадени съвременни условия за учене и труд. С цел за по-добра реализация на своите възпитаници, учебните практики се провеждат в работилници, оборудвани със съвременни автомобили, двигатели и диагностична апаратура. Изграден е и автомобилен и диагностичен център, който да обслужва гражданите с реалния труд и умения на учениците.

През годините се забелязва тенденция за намаляване на броя на записаните деца в детските градини и училищата на територията на МИГ. Проблем пред повишаване на образователния ценз на населението е броят на напусналите училище. Официалните данни показват, че всяка година децата, които по една или друга причина са отпаднали/напуснали от образователната система (между I-ви и VIII-ми клас), са средно 90 души, като в годините има пикове и спадове.

И за община Лясковец, и за община Стражица се измерва намаляване на хората с основно образование, както и на такива с начално и по-ниско образование. Като следва да се отбележи, че поради наличие на малцинствени групи в община Стражица, там броят на хората с начално и по-ниско образование е 2 пъти по-висок от този на община Лясковец.

По данни за 2024г., се влошава качеството на образование на територията на МИГ, тъй като средната оценка на ДЗИ по БЕЛ е 3.5, а средната оценка на НВО след 7 клас по математика е 25 т./ от 100. Делът на неграмотните сред населението на 9 и повече години е 3%, делът на населението на 7 и повече години с основно и по-ниско образование е нараснал до 45% през 2021г., а делът на населението с висше образование е едва 13%.

За младежите на територията на МИГ има специфични потребности свързани, както със свободното време (спорт и развлечения) и с възможности за професионално развитие и личностно израстване, които към момента не са удовлетворени пълноценно.

На територията на МИГ функционират 22 читалища, намиращи се в по-големите населени места. Всички читалища разполагат с библиотеки и компютърна техника, която е силно амортизирана и остаряла, а библиотеки и зали имат нужда от ремонти, включително някои сгради имат нужда от реконструкция на покриви и др. Към всички читалища развиват дейност самодейни фолклорни групи и танцови състави. Ежегодно във всяко от селата на общината традиционно се провежда

музикален, песенен или кулинарен фестивал. Традиционни носители на културата в българските общини са читалищата, част от тях с богат библиотечен фонд. Всички Читалища имат организирани самодейни състави, които съхраняват местните фолклорни традиции. Ежегодно те вземат участие в различни фестивали, надпявания, концерти организирани на национално и регионално ниво. Села, които нямат читалище в тях, са: Водно, Железарци, Кавлак, Любенци, Николаево и Теменуга. Всички сгради на местните Читалища са в задоволително състояние, строени са преди повече от 100 години и имат нужда от възстановяване. Единствено са подобрени сградите на Читалищата в Лясковец, Стражица и село Козаревец.

На територията на МИГ има над 40 църковни храма и над 3 манастира, най-големият сред които е Петропавловски манастир. Голяма част от църквите в селата имат нужда от ремонт и реставрация, както и от посетителска инфраструктура, тъй като всички са обекти на културното наследство.

На територията на МИГ функционират 18 спортни клуба, от които седем футболни, един по хандбал, един по ориентиране, един по спортна гимнастика, един по борба и един по шахмат.

Спортната инфраструктура е в задоволително състояние и е крайно недостатъчна. На територията има многофункционална спортна зала, спортни площадки за футбол и няколко стадиона.

Тенденции и необходими действия чрез Стратегията:

Добре изградена и функционираща образователна система. Добре функционираща система от културни институции- Читалища, които имат собствен сграден ресурс и активно поддържат опазването на местното културно наследство и идентичност.

Намаляващо качество на предоставяните образователни услуги и влошени резултати от национално външно оценяване и държавни зрелостни изпити на учениците. Намаляване броя на учениците на територията на МИГ, като продължават да е положителен броят на напусналите ученици до 7-ми клас. Учениците излизат с по-ниска образователна подготовка от Общообразователните училища. Изключително нисък е процента на хора с висше образование, живеещи на територията на МИГ. Недостатъчни финансови ресурси за основни културни дейности на местните Читалища и за поддържане на културната инфраструктура, сграден фонд и човешки ресурси. Все още липсват достатъчно спортни съоръжения на открито, които да осигуряват условия за здраве, отпих и спорт за населението, които предоставят възможност за активно занимание със спорт на децата и младите хора.

Нужда от обновяване/модернизиране на спортната инфраструктура и създаване на условия за масов спорт и младежки дейности в малките населени места. Необходими са спешни мерки за подобряване на жизнената среда, посредством облагородяване на населените места, модернизация на материалната база за предоставяне на образователни, културни и спортни услуги и дейности, създаване на по-привлекателна среда за учене и спорт, насърчаване към инвестициите за популяризиране на културно-историческото наследство.

Необходими са мерки за по-ефективно поддържане и развитие на местните спортни, туристически и други обекти за отпих, обекти на културно-историческото наследство, ремонт и обновяване на оборудването на училищата на територията на МИГ, спортните площадки и физкултурните салони към тях, ремонт (обновяване) на оборудването на детските градини, вкл. на дворните пространства към тях.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за BOMP лица на територията на МИГ⁸:

Публичен сектор:

⁸ Подробни данни и тенденции са приложени в **Социално –икономическия анализ, Проучване и оценка на гражданския капитал на местната общност по заинтересовани страни** за прилагане на BOMP през новия програмен период. Изследване потребностите на живеещите и работещите в селата и малките населени места на общините Лясковец и Стражица (извън двата общински центъра) Актуализиране на информация за нуждите на уязвимите групи (жени, деца, етнически малцинства)

На територията на МИГ, публичният сектор е представен от местната власт в лицето на двете общини – Лясковец и Стражица, общински и държавни институции, училища и детски градини. Основна заинтересована страна/група, представител на публичния сектор на територията е местната власт в лицето на двете общини. В тази заинтересована страна/група са обособени следните ключови заинтересовани представители: Община Лясковец, Община Стражица. Те имат интерес към инвестиции за подобряване на условията на живот на териториите на местните общности; създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие, реализиране на Стратегия за Интелигентни селища и дейности за социално включване на уязвими и маргинализирани групи.

Частен сектор:

- Групата на земеделските производители, вкл. и кооперации, занимаващи се със зеленчукопроизводство, което е традиционен местен отрасъл, пчелари, производители на грозде, овощари, зърнопроизводители, билкопроизводство и др., животновъди – занимаващи се с овцевъдство, говедовъдство и отглеждане на птици. Тази група има интерес от развитие на конкурентно земеделие и животновъдство, производство на местни продукти с високо качество и създаване на сдружение на производителите със собствено тържище. Заинтересованите страни са предимно малки земеделски стопанства – стандартен производствен обем от над 8 000 до 30 000 евро, включително, както и няколко средни земеделски стопанства – стандартен производствен обем от над 30 000 до 170 000 евро, кооперации и 1 организация на производители.

- Групата на частния бизнес е представена предимно от местни производствени микропредприятия, търговия, услуги и преработвателна/хранително-вкусова промишленост. По-слабо са представени малките предприятия. Местния бизнес има общи идеи и интереси за развитие на клъстър, регионални марки и модернизирани производствени бази с цел по-конкурентно присъствие на пазарите. Основните заинтересовани страни са в подсекторите на промишлеността, които се развиват са: производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение, производство на основни метали, производство на метални изделия, без машини и оборудване, производство на храни и напитки; производство на мебели, производство на текстилни изделия и производство на облекло, производство на радиатори, ел.нагреватели, отоплителна техника, слънчеви инсталации, камини; металообработване, производство на велпапе и опаковки. Основни заинтересовани страни от подсектора на преработвателната промишленост са: преработка на етерично-маслени култури, дървопреработка, мелничарска промишленост; Хлебопроизводство, месопреработващи, млекопреработващи, производство на вино.

Частния сектор има нужда от инвестиции за повишаване на конкурентоспособността и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности, подкрепа за въвеждането на иновации в предприятията, насърчаване на прехода към кръгова икономика и подобряване на ресурсната ефективност, насърчаване на устойчивата и качествена заетост.

-МИГ-Лясковец-Стражица като заинтересована страна ще окаже принос към изпълнение на стратегията по отношение на прилагане на политиките за създаване на интелигентни селски райони, както и ще вземе активно участие в дейностите за сътрудничество. МИГ има интерес от цялостното успешно изпълнение на настоящата стратегия за развитие.

- НПО, работещи в сферата на културно-просветната и информационна дейност е представена от местните Читалища, които са основни средищни центрове в населените места, имат изграден капацитет и общ интерес да реализират проекти в за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.

- НПО, работещи в социалната сфера и уязвимите групи/малцинствата/хората с увреждания е представена от физически и юридически лица, които имат опит в работата по социални проекти, предоставянето на социални услуги в общността и дейности в интерес на социално ограничените групи хора.
- НПО, работещи в екологичната сфера, младежките дейности, спорта и гражданското развитие е представена от сдружения с общ интерес да реализират идеи за осигуряване на условия за спорт и отход на територията на МИГ, проекти за обществено включване и опазване на природното наследство.
- Малцинствата на територията на МИГ е представена от формална организация от роми, живеещи в населени места с многобройно ромско присъствие-селата Добри Дял, Камен, Асеново и др.
- Училищните настоятелства, детски градини и училища, които имат интерес от съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство и приобщаващо образование и образователна интеграция.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности⁹:

На територията на Община Лясковец има обособени два квартала на уязвими етнически малцинства със структурна бедност – в промишлената зона на гр. Лясковец – база „Честово” и в с. Добри дял. База „Честово” се намира в промишлената зона на гр. Лясковец, в западния край на терена са разположени общински жилища, в които са настанени и живеят 24 наемателя. Има водоснабдяване, електрифициране, но няма отводнителна канализация и обособени зелени площи. Имотите са в границите на урбанизираната територия на населено място и са частна общинска собственост. В с. Добри дял – кварталът се намира в югозападния край на населеното място. Има водоснабдяване, електрифициране, осветление, но няма отводнителна канализация и обособени зелени площи. Имотите са в границите на урбанизираната територия на населеното място. Част от жилищата са с отстъпено право на строеж върху общинска земя.

Най - голям е относителният дял на населението от малцинствата на територията на община Стражица в селата Асеново и Царски извор, следвани от селата Виноград, Кесарево и Камен.

Според преброяването на населението през 2021г., в община Стражица се самоопределят към турския етнос 25%, а към ромския етнос 10%. В община Лясковец етническите малцинства са по-малко, съответно 9% се определят като етнически турци и 15% към ромската общност.

Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като „роми” или „цигани” да се самоопределят като българи, турци, и др., което произтича от правото на преброяването лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава.

Много роми страдат от крайна бедност, безработица, ниско ниво на образование, неадекватни жилищни условия, пренаселени домакинства, лошо здравеопазване и благосъстояние. Социалната изолация засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива. По-специално ромските жени продължават да изостават спрямо ромските мъже и жените в общото население в ключови области като здравеопазване, образование и заетост. Много роми също са изправени пред специфична географска изолираност, свързана с отдалечеността на населените места в които живеят. Тяхното активно участие на пазара на труда е трудно, защото голяма част от тях нямат необходимото образование и квалификация е проблем, защото липсата на квалификация и професионален опит предопределят и ниското заплащане на тези от тях, които все пак работят. Повече от ромските семейства поради

⁹ Подробни данни и тенденции са приложени в Социално –икономическия анализ и в Анализ Проучване на капацитета и ресурсите на територията на общините Лясковец и Стражица за прилагане на Програма „Образование“ 2021-2027 г.

липса на средства и култура, имат ограничен достъп до качествено и общодостъпно образование, ниска здравна култура и все още ниска интеграция в обществото.

Хора с увреждания.

В групата на хората с увреждания могат да се обособят специфични групи, които имат нужда от диференцирана подкрепа. Основен проблем на хората с увреждания е липсата на възможности за заетост и активно социално включване. Необходимо е да се насърчи създаването на нови работни места в сектора на занаятите, като голяма част от хората с увреждания ще могат да се включат в надомна и гъвкава заетост.

За тази уязвима група има недостиг на здравни услуги и рехабилитация, липса на специализиран транспорт от селата към областния център, където се изпълнява услугата, а оттам и ограничен достъп на живеещите в селата до качествени здравни и рехабилитационни услуги, изолация на пазара на труда, ниски доходи на лицата и техните семейства, социална изолация в общността, липса на подкрепа за семейството и недостъпна архитектурна среда.

Трайно безработни лица, които са загубили умения за адаптиране на трудовия пазар.

Структурата на тази целева група от безработни лица включва неактивни и/или безработни лица с по-ниска конкурентоспособност лица над 54-годишна възраст, които са продължително безработни, неактивни лица, извън образование и обучение и безработни лица с основно или по-ниско образование и без професионална квалификация. Нуждите на безработните лица са основно свързани с липсата на подходящи възможности за заетост, произтичащи от нежеланието на работодателите да наемат лица на такава възраст. Те също имат нужда от подкрепяща работна среда, където чрез подкрепа ефективно да се адаптират в работна среда.

Уязвими групи, зависими от социални услуги:

Възрастни семейства пенсионери и самотно живеещи пенсионери, които имат ниски доходи; Лица, обект на социално подпомагане, които са в невъзможност да задоволят основните си жизнени потребности и за тях е установена нужда от ежедневна допълнителна подкрепа; Лица с налични увреждания или здравословни ограничения със затруднено или невъзможно самообслужване; Деца и младежи с увреждания; Деца в риск и техните семейства; Деца от 0 до 7 годишна възраст от уязвими групи; Лица с увреждания и възрастни хора, зависими от грижа; Самотни възрастни хора, изолирани в тесния кръг на своите проблеми, лишени от социални контакти; Хора в над трудоспособна /пенсионна/ възраст, напуснали активния живот, имащи потребност да преодолеят психологическата бариера, която ги кара да се чувстват ненужни и да им осигури условия за взаимопомощ.

Тази група има специфични потребности, свързани със задоволяване на ежедневни здравни и рехабилитационни потребности. Тази нужда при самотните възрастни лица и лицата с увреждания, особено в отдалечените населени места на територията на МИГ¹⁰ е най-голяма.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ¹⁰:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Благоприятно географско положение. Територия със средни и ниски планини и равнини.	Отрицателен естествен прираст, ниски нива на демографско заместване. Голям дял на населението над 65-годишна възраст.

¹⁰ Подробни данни и тенденции са приложени в **Социално –икономическия анализ , Проучване на капацитета и ресурсите** на територията на общините Лясковец и Стражица за прилагане на Програма „Образование“ 2021-2027 г. и Програма "Конкурентоспособност и иновации в предприятията" 2021-2027. Оценка, приоритети, мерки и сектори за целенасочено въздействие, **Проучване и оценка на гражданския капитал на местната общност по заинтересовани страни** за прилагане на BOMR през новия програмен период. Изследване потребностите на живеещите и работещите в селата и малките населени места на общините Лясковец и Стражица (извън двата общински центъра) Актуализиране на информация за нуждите на уязвимите групи (жени, деца, етнически малцинства)

Добра транспортна достъпност. Висока степен на изграденост на пътната мрежа осигуряват възможности за добри транспортни комуникации; Пространствена и функционална обвързаност с развити центрове – Велико Търново, Горна Оряховица; Съхранена околна среда с богати природно-културно наследство и потенциал за туризъм и биоземеделие. Наличие на структуроопределящи за местната икономика преработвателни предприятия; Изградената газоразпределителна мрежа позволяват включване на бъдещи абонати; Развит индустриален сектор, с висок принос към произведената продукция ; Наличие на свободни общински терени и сгради и обособена,, промишлени зони; Натрупан опит и експертиза в изпълнението на проекти с европейско финансиране, в т.ч. трансгранични проекти. Наличие на готови за нов бизнес Индустриални зони, които са електрифицирани, газифицирани и водоснабдени. Благоприятни почвено-климатични условия за развитие на селското стопанство; Силно и устойчиво развит сектор на преработващата промишленост, с приоритетно направление. Много добро качество на атмосферния въздух и чисти води. Изградена мрежа от читалища с библиотечен фонд, самодейни колективи, клубове, ателиета и културно-просветна дейност. Добре функционираща система за образование и спортни дейности. Създадени условия за базова социална и здравна помощ за населението и уязвимите групи.	Недостатъчен икономически растеж и растеж на доходите в периода 2014-2021 г.. Недостатъчни възможности за професионално образование на територията на общината; Равнище на възпроизводство на трудовите ресурси е с негативна тенденция; Състоянието на част от общинските пътища е незадоволително; Недостатъчно внедрени нови технологии в преработвателната промишленост и услугите; Ограничени цифрови умения на част от местното население; Липса на предприемаческа култура сред местното население; Слабо развита зелена система в населените места и неоползотворен потенциал за изграждане на места за отдих и туризъм. Недобра пътна комуникация между различните населени места на територията. Слабо представяне на учениците след 7 клас на националното външно оценяване по български език и литература и особено по математика. Недобро състояние на спортната, социалната и културна инфраструктура. Недостиг на финансов ресурс за ремонт на читалища и подмяна на обзавеждане и осигуряване на съвременно оборудване Голям дял на населението с основно, начално или по-ниско образование и наличие на неграмотни лица. Голям дял на безработните, включително на възраст над 55 години и сред малцинствата. Ограничен достъп до социални и здравни услуги, недостатъчен брой услуги, недостатъчен брой лекари и аптеки.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Развитие и модернизиране на селското стопанство и превръщането му в основен отрасъл в икономиката; Развитие на био и еко земеделие и животновъдство; Използване потенциала на природното и културно наследство за брандиране на територията като дестинация за туризъм;	Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси; Климатични промени и свързаните с тях рискове. Неглижиране на регламентирането на необходимите превантивни мерки срещу последствията от климатичните промени;

Развитие на работната сила и ефективна реализация на трудовия потенциал на населението; Ремонт и консервация на културно-историческото наследство; Създаване на зелени площи и места за отдих, спорт и туризъм на открито; Подобряване на съществуващите и включване на нови публични услуги за местното население; Квалификация и/или преквалификация на безработните и лицата с основно, начално или по-ниско образование съгласно нуждите на бизнеса; Реализация на инициативи в областта на дигитализацията, въвеждане на съвременни технологии в управлението и производствените предприятия; Подобряване на ресурсната осигуреност; Диверсифициране на местната икономика, вкл. чрез подкрепа за селското стопанство и развитие на икономически дейности в селата и развитие на индустриалните зони за привличане на нови инвестиционни инициативи;	Недостатъчен инвестиционен интерес към територията на МИГ; Неблагоприятна икономическа ситуация, отразяваща се на размера на инвестиции на бизнеса и разкриването на работни места; Възникване на икономическа и политическа криза; Подценяване на необходимостта от обучение за придобиване на цифрови умения. Задълбочаване на регионалните различия и развитието на регионалните центрове, без това да засегне периферните територии; Засилване на изходящи миграционни потоци и намаляване на населението; Силна зависимост от няколко основни предприятия и производства; Липса на образована и квалифицирана работна сила; Забавяне на реализацията на значими инфраструктурни проекти; Природни рискове и неблагоприятно влияние на климатичните промени; Войната в Украйна ; Глобални предизвикателства, свързани с промяна на съществуващия световен ред
---	---

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: (не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Стратегията за ВОМР на МИГ е разработена за периода до 31 декември 2027 г. и е надграждащо продължение на СВОМР, която се изпълнява в програмния период 2014 – 2020 г. и вече изпълнената по Лидер за 2007-2013г.

Стратегията се финансира от Европейския фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и получава допълнително финансиране съгласно ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 494 на МС от 30.12.2024 г. за определяне на правила за прилагане на подхода ВОМР за периода 2021 - 2027 г. от Европейския социален фонд + и Европейския фонд за регионално развитие чрез програми „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР) 2021 – 2027 г. и „Образование“ (ПО) 2021 – 2027 г.

Избраните в стратегията за ВОМР мерки и дейности, включително за сътрудничество, съответстват на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, като също така са в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и водят до постигане на целите на СПРЗСР, както и на програмите, осигуряващи допълващо финансиране. Подходът ВОМР доближава европейската политика до хората и бизнеса от селските райони, подпомага изграждането на местен капацитет и инвестира в местните общности.

Процесът на планиране и изпълнение на Стратегия за ВОМР се основава на баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните общности, социални групи, заинтересовани страни.

При формулирането на целите са отчетни идентифицираните потребности на местните заинтересовани страни, съобразявайки се с допустимите финансови ресурси с които може да се обезпечи, изпълнението на мерките.

Стратегическата рамка съответства на изискванията по Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета.

Отчитайки нагласите на местната общност и цялостната стратегическа рамка, включително и ключовите области на развитието, определени в Стратегическия план за развитието на земеделието и селските райони на Р България за периода 2023-2027, са определени основната цел на Стратегията за ВОМР, приоритетите за развитие и специфичните цели.

Целите и приоритети, които СВОМР си поставя са в унисон с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025г., Стратегията „Европа 2030“ и Националната програма за развитие „България 2030“.

Дефинираните цели и приоритети съответстват на разработената Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за планиране от ниво 2 за периода 2023-2027 г. (ИТСРСЗР), допълвайки реализацията на ключови политики на региона, свързани с подобряване на свързаността, ускоряване на икономическото развитие и запазване на човешкия капитал на територията.

Поставените цели и приоритети кореспондират на политиката за развитие, определени в Плана за интегрирано развитие на община Лясковец 2021г.-2027г. и Плана за интегрирано развитие на община Стражица 2021г.-2027г., а именно:

За Община Лясковец: Цел 1- Осигурена качествена, спокойна и безопасна среда, насърчаваща инициативността и социалната свързаност на местната общност; Цел 2- Създадени условия за растеж и развитие на бизнеса и личността.

За Община Стражица: Цел 1-Икономически подъем и конкурентоспособност; Цел 3-Устойчиво териториално развитие.

Стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ е ориентирана към интегрирано и устойчиво развитие на територията чрез използване на наличните ресурси за подобряване на икономическата жизнеспособност на предприятията, подобряване на условията и качество на живот, повишаване степента на интеграция на уязвимите и малцинствени групи от населението, въвеждане на интелигентни решения в селските райони, съхранена природна и културна среда и си поставя следните цели и приоритети за периода 2023-2027г.:

Стратегическа цел:

МИГ “Лясковец-Стражица“ – зелена територия, привлекателна за бизнес, инвестиции, живот, работа и развитие чрез осигуряване на модерна инфраструктура и насърчаваща среда за конкурентно икономическо и социално развитие с принос към местната общност и околната среда.

Приоритет 1: Устойчиво икономическо развитие на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на предприятията, подобряване на производствената ефективност и реализацията на продукцията им, въвеждане на иновации и насърчаване на ресурсната ефективност.

Цел 1: Увеличаване на конкурентоспособността и технологичната модернизация в селското стопанство чрез реструктуриране, развитие на съществуващите мощности и стимулиране на иновациите, социалното и биологично земеделие.

Цел. 2: Насърчаване на производствата с висока добавена стойност и иновациите в преработката и маркетинга на селскостопански продукти и подпомагане на къси вериги на доставка.

Цел 3: Създаване на условия за развитие на конкурентноспособна икономика и разширяване на възможностите за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности, въвеждане на иновации и нови зелени технологии.

Приоритета и целите се планира да бъдат постигнати с прилагане на следните мерки за земеделски стопани, преработвателни предприятия и микропредприятия:

Мярка МИГ01“ Инвестиции за устойчиво развитие на земеделските стопанства“;

Мярка МИГ 02 “Инвестиции за създаване на висока добавена стойност в преработка и маркетинг на селскостопански продукти“.

МИГ03 „Инвестиции за повишаване конкурентостта на местната икономика, диверсификация и разнообразяване на неселскостопански дейности на територията на МИГ“.

Приоритет 2: Повишаване качеството на живот на населението чрез балансирано развитие на територията, подобряване на основната социална, образователна и културна инфраструктура, включително инвестиции в услуги и интелигентни решения.

Цел 1: Подобряване на жизнените условия, социалната, културната и образователната среда за местните общности с грижа към околната среда.

Цел 2: Осигуряване на условия за духовна култура, спорт, отдиш и туризъм и задържане на младите хора на територията на МИГ с принос към уязвимите групи.

Цел 3: Преодоляване на предизвикателствата от местен характер и въвеждане на нови интелигентни модели за териториално развитие, базирани на цифрови технологии с участие на местната общност – „умни селища“.

Приоритета и целите се планира да бъдат постигнати с прилагане на следните мерки за местните Общини и НПО – спортни, културни и социални организации, Църковни настоятелства:

Мярка МИГ 04 „Инвестиции в основни услуги от ключови обществени сфери и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ“.

Мярка МИГ 05 „Подпомагане запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ“.

Мярка МИГ 07 „Изготвяне и изпълнение на Стратегия за интелигентни селища на територията на общините Лясковец и Стражица“

Приоритет 3: Поддържане на устойчив социален капитал и активни местни общности, опазване и популяризиране на местното културно, духовно и природно наследство, успешно прилагане и популяризиране на СВOMP и развитие на сътрудничеството.

Цел 1: Създаване на динамична и жизнена среда, повишаване на качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства, насърчаване на инициативи от общ интерес, както и прилагане на добри практики и модели за управление с активно участие на заинтересованите страни в развитието на територията.

Цел 2: Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на местните културни, духовни и природни дадености, и създаване на продукти от местен характер с висока добавена стойност.

Цел 3: Поддържане на активни и ангажирани местни общности, надграждане на социалния капитал на територията на МИГ за изпълнение на Стратегията за BOMP чрез сътрудничество и партньорства с други МИГ, обмен на опит и ноу-хау, обучение и трансфер на знания.

Приоритета и целите се планира да бъдат постигнати с прилагане на следните мерки за местните Общини, Читалища, НПО и МИГ:

Мярка МИГ 06 „Запазване и популяризиране на културното и природно наследство и развитие на териториална идентичност въз основа на специфичния местен потенциал, продукти от местен характер и опазване на природните ресурси.“

Мярка МИГ 08 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“.

Мярка МИГ 09 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“.

Важно: Тъй като МИГ вече е прилагал многофондова Стратегия за BOMP в предишния период и ползите са реални и измерими за територията, от заинтересованите страни е отчетено желанието към Стратегия за BOMP да се прилагат мерки извън Стратегическия план за развитие на селските райони:

За подпомагане изпълнението на Стратегическата цел и предвидените приоритети, МИГ предвижда следното допълващо съгласно Постановление № 494 от 2024 г. на Министерския съвет за определяне на правила за прилагане на подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2021-2027 г.:

- Интервенции, подпомагащи разширено постигане на Приоритет №1 извън Стратегическия план за развитие на селските райони: Подкрепа на предприятията на територията на МИГ по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ за периода 2021–2027 г.;
- Интервенции, подпомагащи разширено постигане на Приоритет №2 извън Стратегическия план за развитие на селските райони: Подкрепа за местния бизнес, Общини, НПО и образователни институции по Програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2021-2027 г. и Програма „Образование“ за периода 2021–2027 г.;
- Интервенции, подпомагащи разширено постигане на Приоритет №3 извън Стратегическия план за развитие на селските райони: Подкрепа за местните Общини и НПО по Програма „Околна среда“ за периода 2021–2027 г.;

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА¹¹:

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Задължителни индикатори за резултат:				
Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
		Брой/ %	стойност	
Задължителен за Стратегията на МИГ	R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“	40	x	База данни за индикатори на мониторинг
	R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	1	x	
	R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“	60 %	x	
	R.42 „Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“	1200	x	
	R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и	800	x	

¹¹ Разширена Стратегическа рамка: Приложение №1 към Формуляра за СВМР

	други дейности, свързани с трансфер на знания“			
Изходен за резултат	Брой проектни предложения, консултирани от екипа на МИГ	120	x	Отчети на МИГ
	Брой проектни предложения, подадени по СВОМР /в т.ч. Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	68	x	Регистър със заявления за подкрепа
	Брой и стойност на одобрените проекти /в т.ч. по Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	60	4 400 550 лева	База данни за индикатори на мониторинга
	Брой и стойност финансирани проекти по СВОМР /в т.ч. по Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	60	4 400 550 лева	Регистър на договорите
	Брой и стойност на подадените искания за плащане /в т.ч. по Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	60	4 400 55 лева	База данни за индикатори на мониторинг
	Брой и стойност на одобрените искания за плащане /в т.ч. по Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	60	4 400 550 лева	
	Брой и стойност на успешно приключилите проекти /в т.ч. по Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	60	4 400 550 лева	
	Усвояемост на планираните средства по Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	100	%	Годишни доклади
Специфичен индикатор за резултат на МИГ	Брой подпомогнати предприятия: микро, МСП	12	x	База данни за индикатори на мониторинг/финансни отчети
	Брой подпомогнати хранително-преработвателни предприятия	4	x	
	Брой подпомогнати земеделски стопани: за земеделски; за незем. дейности	15	x	
	Брой подпомогнати туристически дейности	3	x	
	Брой създадени работни места по Стратегическия план за развитие на селските райони 2023-2027г.	40	x	
	Брой подпомогнати: млади хора до 40г /в т.ч 3П/, безработни	15	x	
	Брой стопанства/предприятия въвели иновации	5	x	
	Годишен брой на посетители на събития, свързани с популяризиране на територията.	2500	x	
	Население, което се ползва от подобрените услуги (деца; младежи; жени; уязвими групи)	3500	x	
	Участие на жени, младежи, уязвими групи в инициативи за опазване и популяризиране на природното и културно-историческо наследство на територията	1500	x	

4.2.2. Индикатори по мерки:

Мярка МИГ01“ Инвестиции за устойчиво развитие на земеделските стопанства“				
Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
Изходен		брой	Стойност лв. на БФП	
	Брой и стойност на одобрените и финансирани проекти	13	750 000	База данни МИГ
	Брой и стойност на успешно приключилите проекти	13	750 000	База с данни на МИГ
Резултат	Брой подпомогнати стопанства: в т.ч. в сектори „плодове, зеленчуци“ и/или „етерично-маслени и лечебни култури“ и/или „животновъдство“	5	х	База данни за индикатори на мониторинг
	и стопанства на стопани на възраст до 40 години.	4		
	R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“- Брой създадени работни места: по пол, възраст, уязвими групи	4		
		15	х	
	Брой стопанства въвели иновации	5	х	
	Стойност на инвестициите	х	750 000	
	Брой на проектите за социално земеделие	5	х	

Мярка МИГ 02 “Инвестиции за създаване на висока добавена стойност в преработка и маркетинг на селскостопански продукти“				
Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
Изходен		брой	Стойност лева	
	Брой и стойност на одобрените и финансирани проекти	4	200 000	База данни МИГ
	Брой и стойност на успешно приключилите проекти	4	200 000	Данни от мониторинг
Резултат	Брой подпомогнати, преработватели на селскостопански продукти;	2	х	База данни за индикатори на мониторинг
	Групи/организации на производители	2		
	R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ - Брой създадени работни места: по пол, възраст, уязвими групи	6	х	
	Брой проекти, въвели иновации	2	х	
	Стойност на инвестициите:	х	200 000	
	Брой на проектите, създаващи добавена стойност	4	х	

МИГ03 „Инвестиции за повишаване конкурентостта на местната икономика, диверсификация и разнообразяване на неселскостопански дейности на територията на МИГ“				
Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
Изходен		брой	Стойност лв. на БФП	
	Брой и стойност на одобрените и финансирани проекти	13	750 000	Регистър на договори

	Брой и стойност на успешно приключилите проекти	13	750 000	
Резултат	Брой подпомогнати микропредприятия	9	x	База данни за База данни за индикатори на мониторинг/ финални отчети
	Брой подпомогнати занаятчии	2		
	Брой подпомогнати земеделски стопанства за диверсификация	2		
	R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ -Брой създадени работни места: по пол, възраст, уязвими групи	20	x	
	Брой проекти, въвели иновации	5	x	
	Стойност на инвестициите	x	750 000	
	Брой на проектите, създаващи добавена стойност	5	x	
Мярка МИГ 04 „Инвестиции в основни услуги от ключови обществени сфери и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ“				
Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
		брой	Стойност лева или %	
Изходен	Брой и стойност на одобрените и финансирани проекти	12	1 900 000	База данни МИГ
	Брой и стойност на успешно приключили проекти: поза инфраструктура /спортна, социална, образователна, свързана с култура, зелени площи/	12	1 900 000	База данни за индикатори на мониторинг/ финални отчети
Резултат	Население, което се ползва от подобрените услуги (деца; младежи; жени; уязвими групи)	3 500	x	
	R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“	x	60%	
Мярка МИГ 05 „Подпомагане запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ“				
Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
		брой	Стойност лв. на БФП	
Изходен	Брой и стойност на одобрените проекти	2	100 000	База данни
	Брой и стойност на успешно приключили проекти	2	100 000	База данни индикатори, мониторинг, отчети
Резултат	R.42 „Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“ (деца; младежи; жени; уязвими групи)	500	x	
Мярка МИГ 06 „Запазване и популяризиране на културното и природно наследство и развитие на териториална идентичност въз основа на специфичния местен потенциал, продукти от местен характер и опазване на природните ресурси“				

Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
		брой	Стойност лева	
Изходен	Брой и стойност на одобрените и финансирани проекти	10	187 180	Регистър договори
	Брой и стойност на успешно приключили проекти	10	187 180	База данни за индикатори на мониторинг/ финални отчети
Резултат	Лица, които пряко ще бъдат обхванати от резултатите от проекта – брой.	1500	х	
	R.42 „Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“ (деца; младежи; жени; уязвими групи)	500	х	
Мярка МИГ 07 „Изготвяне и прилагане на Стратегия за интелигентни селища“				
Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
		брой	Стойност лв. на БФП	
Изходен	Брой и стойност на подадените проекти за изготвяне на Стратегия и изпълнение на дейности по Стратегията	3	220 000	Регистър заявления
	Брой и стойност на финансирани проекти за изготвяне на Стратегия и изпълнение на дейности по Стратегията	3	220 000	Регистър на договорите
	Брой и стойност на успешно приключили проекти изготвяне	3	220 000	База данни за индикатори на мониторинг/ финални отчети
Резултат	R.40 „Интелигентен икономически преход в селските райони: Брой на подкрепени стратегии за „умни села“	1	20 000	
	Участници в информационни и други дейности по проекти за интелигентни селища	250	х	
	Брой реализирани проекти като част от Концепцията за интелигентни селища	2	200 000	
	Население, което се ползва от въведените интелигентни решения с разбивка по вид (деца; младежи; жени; уязвими групи)	2500	х	
Мярка МИГ 08 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“				

Вид	Индикатор	Цел до 2027		Източник на информация
		брой	Стойност лв. на БФП	
Изходен	Брой и стойност подадените, одобрени и финансирани проекти	3	293 370	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
	Брой и стойност на успешно приключили проекти	3	293 370	
Резултат	Брой участници в дейности за сътрудничество	300	x	
	Брой създадени културни продукти, марки и др.	10	x	
	R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“	200	x	
Мярка МИГ 09 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“ (СПРЗСР)				
Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2027	Източник на данни
Изходен	Брой организирани дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания	брой	60	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Резултат	R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“	брой	800	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.
Резултат	Успешно реализирана Стратегия	брой	1	Регистър с база данни на МИГ, доклади на МИГ, оценки на СВОМР, ИСУН и др.

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията:

Стратегическата рамка на плановия документ на МИГ от 9 специфични цели, които са в обхвата на три основни приоритета, посредством които се очаква да бъде постигната основната цел на СВОМР. Постигането на специфичните цели ще се реализира посредством финансирането на проекти в обхвата на следните планирани интервенции, описани като отделни мерки от Стратегията.

Изпълнението на Стратегията на МИГ ще бъде в съответствие с изискванията на чл.3, параграф 3 на Реламент 2021/1060 на ЕК, който определя основните задачи на МИГ при изпълнението на стратегии за ВОМР. Също така, изпълнението ще е в съответствие и със Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление, Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г., Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г., Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.

Местната инициативна група прилага недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР.

Подборът на проекти по всяка мярка ще се извършва посредством определените за всяка мярка критерии за избор и в съответствие с прозрачна и предварително оповестена на всички потенциални бенефициенти процедура. Подборът на проекти ще се извършва периодично по една или група подмерки от СВОМР.

Не по-късно от 30 ноември на предходната година УС на МИГ ще одобрява и публикува на електронната страница на МИГ индикативен график за приемите по съответните мерки/подмерки от стратегията за ВОМР за следващата календарна година. Управителният съвет на МИГ взима решение за обявяване на подбор на проекти при съобразяване с индикативния график и одобрява покана за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ.

В годината на одобряване на СВОМР, УС на МИГ ще приеме индикативен график за прием на проекти в срок до два месеца от подписване на договор за одобрение на СВОМР, ако е възможно да бъде реализиран прием на проекти през същата. Периодът за прием на проекти се определя с решение на УС на МИГ, но не може да е по-малък от 2 месеца.

За изпълнение на Стратегията, МИГ ще поддържа деловодна система и архив, от които може да бъдат проследени актовете на органите на МИГ, ще информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати и изпълнява всички останали дейности, съгласно чл. 33 на Реламент 2021/1060 на ЕК.

Приоритет №1 ще бъде постигнат чрез 3 специфични цели, които ще се изпълнят посредством реализация на проекти и дейности в обхвата на Мярка МИГ01 “Инвестиции за устойчиво развитие на земеделските стопанства“, Мярка МИГ 02 “Инвестиции за създаване на висока добавена стойност в преработка и маркетинг на селскостопански продукти“ и МИГ03 „Инвестиции за повишаване конкурентостта на местната икономика, диверсификация и разнообразяване на неселскостопански дейности на територията на МИГ“. Чрез изпълнение на проектите от местните сектори на бизнеса и селското стопанство ще се подпомогне устойчивото икономическо развитие на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на предприятията, подобряване на производствената ефективност и реализацията на продукцията им, въвеждане на иновации и насърчаване на ресурсната ефективност.

Приоритет №2 ще бъде постигнат чрез 3 специфични цели, които ще се изпълнят посредством реализация на проекти и дейности в обхвата на Мярка МИГ 04 „Инвестиции в основни услуги от ключови обществени сфери и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ“, Мярка МИГ 05 „Подпомагане запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ“ и Мярка МИГ 07 „Изготвяне и прилагане на Стратегия за интелигентни селища“. Чрез изпълнение на проектите от местните Общини, НПО и организации ще се повиши качеството на живот на населението, ще се развие балансирано територията, ще се подобри основната социална, образователна и културна инфраструктура, включително инвестиции в услуги и интелигентни решения.

Приоритет №3 ще бъде постигнат чрез 3 специфични цели, които ще се изпълнят посредством реализация на проекти и дейности в обхвата на Мярка МИГ 06 „Запазване и популяризиране на културното и природно наследство и развитие на териториална идентичност въз основа на специфичния местен потенциал, продукти от местен характер и опазване на природните ресурси“,

Мярка МИГ 08 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“ и Мярка МИГ 09 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“ (СПРЗСР). С реализираните проекти от местните Читалища, НПО и МИГ / по мярката за вътрешно териториално сътрудничество/ ще се осигурят условия за поддържане на устойчив социален капитал и активни местни общности, опазване и популяризиране на местното културно, духовно

и природно наследство, успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството.

Планът за действие на МИГ –Лясковец-Стражица за превръщане на целите в действия включва няколко взаимосвързани етапа, подредени във времева последователност. Реализацията на целите на стратегията за водено от общностите местно развитие започва със сключване на договор за нейното финансиране.

Условията и редът за предоставяне на финансова помощ от СВОМР на МИГ ще бъде в съответствие с приложимото законодателство и подзаконовите нормативни актове, уреждащи прилагането на подхода ВОМР в България през програмен период 2023 – 2027 г.

Местната инициативна група ще прилага недискриминационна и прозрачна процедура и обективни критерии за подбор на проекти към стратегията за ВОМР, по реда и изискванията, определени в „Условия за кандидатстване“, които ще бъдат изготвяни по всяка процедура за прием на проекти.

Подборът на проекти по всяка мярка ще се извършва посредством определените за всяка мярка критерии за избор и в съответствие с прозрачна и предварително оповестена на всички потенциални бенефициенти процедура. Подборът на проекти ще се извършва периодично по една или група мерки от СВОМР.

За настоящия период на прилагане на ВОМР е в сила нов механизъм на прилагане на подхода, чрез който се преминава към еднофондово финансиране на подхода ВОМР със средства от ЕЗФРСР и допълващо финансиране от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския социален фонд+ (ЕСФ+), което МИГ заявява като допълнително подпомагащо изпълнението на приоритети и цели на Стратегията.

Местната инициативна група и получателите на финансова помощ при изпълнение на стратегията за ВОМР ще осигурят публичност на дейността си и на източниците на финансиране съгласно изискванията, определени в приложимите документи.

Тъй като МИГ от заинтересованите страни е отчетено желанието към Стратегия за ВОМР да има допълващо финансиране, са предвидени мерки извън Стратегическия план за развитие на селските райони: по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021–2027 г.; Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г.; Програма „Образование“ 2021–2027 г. и Програма „Околна среда“ 2021–2027 г.. По този начин ще продължи многосекторното развитие на територията и на местните общности въз основа на потребностите и потенциала за развитие.

За да може заинтересованите страни да продължи да вземат решение за областите, които за тях са важни да се развиват, да одобряват и конкретни проекти, които да получат публично финансиране. Това би изградило както местен управленски капацитет и такъв за управление на проекти, така би спомогнало в голяма степен и за решаването на дефинирани от местната общност проблеми в малките населени места.

Управляващите органи на програмите, предоставящи допълващо финансиране отговарят за откриването на приеми само за потенциални бенефициенти от териториите на МИГ, извършването на договарянето и разплащането на проектите по стратегиите за ВОМР в частта, за която се предоставя финансиране от съответния фонд.

ДФЗ – Разплащателна агенция договаря и разплаща проектите от стратегиите за ВОМР, които се финансират от ЕЗФРСР.

МИГ извършва следните минимални дейности за управление на Стратегията съгласно Условията за изпълнение по Процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

1. След сключването на споразумението за изпълнение на стратегията, с МИГ се сключва административен договор за дейностите за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.
 2. Крайният срок за изпълнение на дейностите и извършване на разходите за управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране е 30 септември 2029 г.
 3. Местната инициативна група е длъжна да спазва всички ангажменти и задължения, произтичащи от предоставеното подпомагане в срок до пет години, считано от датата на изплащане на окончателното плащане по административния договор (период на мониторинг).
 4. Колективният управителен орган на МИГ одобрява обява за прием на проектни предложения към стратегия за ВОМР и насоки и образци на документи за кандидатстване по всяка мярка от стратегията за ВОМР. При разработване на документите за кандидатстване МИГ е длъжна да прилага Указанията за приложимия режим на държавните помощи и условия, произтичащи от него на Министерството на земеделието и храните и да използва утвърдените по Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление образци и формуляри.
 5. Местната инициативна група подготвя и стартира в ИСУН процедура за прием на проекти в съответствие с одобрената от колективния управителен орган на МИГ обява и насоки за кандидатстване, включително относимите документи по приложение № 7, за което информира с писмо УО на СПРЗСР и ДФЗ преди началния срок за прием на проектни предложения. За кандидат МИГ се обявява отделна процедура.
 6. Извършва Подбор и одобрение на проектни предложения по всяка мярка от стратегия за ВОМР се извършва в ИСУН съгласно условията и реда на ПМС № 494 от 2024 г.
 7. Местната инициативна група и получателите на финансова помощ при изпълнение на стратегията за ВОМР са длъжни да осигурят публичност на дейността си и на източниците на финансиране съгласно:
 - 1.1. изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2021-2027 г., приложение № 1 към Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.;
 - 1.2. публичността за дейностите, които са обект на обществена поръчка, се осъществява чрез прилагане на разпоредбите на ЗОП и вътрешните правила за поддържане на профила на купувача;
 - 1.3. при осъществяване на дейности за осигуряване на видимост, прозрачност ;
 - 1.4. Информацията се публикува при спазване на изискванията на Закона за защита на личните данни, ЗОП и Регламент (ЕС) № 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013.
 2. Местната инициативна група и получателите на финансова помощ при изпълнение на стратегията за ВОМР се задължават да показват подкрепата от Стратегическия план от датата на сключване на административния договор до датата на изтичане на периода на мониторинг са длъжни да спазват изискванията за публичност, прозрачност и информираност, съгласно ЧАСТ VI. „Информираност и публичност“, т. 1-12 от Условията за изпълнение по Процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001.
- За постигане на целите и приоритетите на Стратегията за ВОМР, МИГ –Лясковец-Стражица планира и изпълнява:
- a) Обявява Покана за кандидатстване с проекти на територията на МИГ;
 - b) Информира, консултира и подпомага потенциалните кандидати за подготовката
 - c) на проекти;
 - d) Регистрира (приема) на предложения за проекти;
 - e) Извършва Оценки за административно съответствие и допустимост на кандидати, дейности и разходи;
 - f) Извършва Техническа оценка и класиране на проектопредложенията;

- g) Провежда заседания на Комисия за избор на проекти ;
- h) Представя на предварително избраните проектопредложения на Областното звено на ДФЗ-РА за проверка за съответствие и договориране;
- i) Уведомява одобрените и неодобрените кандидати;
- j) Подписва договори и промени в тях;
- k) 11.Наблюдение на прилагането на проектите;
- l) 12.Подпомага подготовката на заявки за плащания до РА и доклади от бенефициенти;
- m) 13. Осъществява Проверка на място;
- n) 14. Извършва наблюдение на прилагането на стратегията и др.
- o) Извършва дейности по информиране и публичност на територията на МИГ;
- p) Извършва дейности за подобряване капацитета на местната общност и заинтересованите страни- обучения, събития, обмени и др.
- q) Реализира проекти за Вътрешнотериториално и трансгранично сътрудничество с МИГ.

5. Описание на мерките: (не повече от 4 страници за всяка мярка)

Общи изисквания към изпълнение мерките в Стратегията за ВОМР от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г. (СПРЗСР).

1.Демаркация:

За населените места, на чиито територии се прилага подходът ВОМР и които са подпомагани от „Програма за развитие на регионите“ 2021–2027 г., се прилага демаркация на инвестициите на ниво проект.

В рамките на избраните мерки няма да бъдат подкрепяни дейности, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма, като проверката ще се извършва на ниво индивидуален проект.

С цел недопускане на двойно финансиране ще се проследява и за одобрените разходи и дейности на ниво кандидат/ проектно предложение по отделните програми по ЕСИФ на национално ниво, по линия на Националния план за възстановяване и устойчивост и другите инструменти на съюза, включително и с останалите интервенции от Стратегическия план.

Проектите, финансирани със средства от ЕЗФРСР към Стратегията за ВОМР на МИГ-Лясковец-Стражица следва да отговарят на местните потребности и да водят до едно или повече от следното: да създават и запазват заетост за местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да водят до подобряване на условията за живот (включително дейности, подкрепящи създаването на „интелигентни селища“) и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията и да водят до подобряване на качеството на образованието.

2.Териториален обхват:

Инвестициите са допустими за изпълнение единствено на територията на населените места в община Лясковец и община Стражица.

3. Минимален и максимален срок за изпълнение на проектите:

Стратегията за ВОМР е разработена за период до 31 декември 2027 г.

Максималният период за изпълнение на дейностите и операциите по проектите към стратегиите за ВОМР, не може да надвишава 36 месеца за проекти на възложители по ЗОП/Постановление № 4 на Министерския съвет от 11.01.2024 г. за определяне на правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от европейските фондове при споделено управление и 24 месеца за останалите бенефициенти.

Максималният период за изпълнение на дейностите за сътрудничество и подготвителни дейности за него е до 24 месеца за проекти, включващи строително-монтажни работи, и до 18 месеца за останалите дейности. Сроктът започва да тече от датата на сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

4. Максимален и минимален размер на допустимите разходи за финансиране на един проект към стратегия за ВОМР на МИГ-Лясковец-Стражица:

Максималният размер на допустимите разходи за финансиране на един проект към Стратегия за ВОМР на МИГ, финансирана от ЕЗФРСР, не може да надвишава левовата равностойност на 200 000 евро, като размера за всяка отделна мярка е посочен в условията по мярката.

Минималният размер на допустимите разходи за финансиране на един проект към стратегията за ВОМР, финансирана от ЕЗФРСР е левовата равностойност на 2500 евро, като размера за всяка отделна мярка е посочен в условията по мярката.

5. Процент на съфинансиране/интензитет:

Процентът за съфинансиране в мерките от Стратегията за ВОМР на МИГ-Лясковец-Стражица е определен съгласно чл. 73, т. 4 на Регламент (ЕС) 2021/2115.

Интензитетът на подпомагане по отделните мерки от стратегията за ВОМР, финансирани от ЕЗФРСР е до максималния размер, посочен в Регламент (ЕС) № 2021/2115 в зависимост от типа на кандидата и подпомаганите дейности.

За проекти предвиждащи икономически дейности, кандидатите следва да представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта.

За непроизводствени инвестиции и дейности следва се предвиди представяне на анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта." трябва да го включим и в дизайнерската мярка и в мярката за интелигентни селища, защото и при тях финансирането е на 100 %.

Непроизводствени дейности по проекти за финансиране от стратегията са допустими, в случай че не генерират приходи, с изключение когато генерират приходи, но същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на организацията и свързани изцяло с целите на проекта.

6. Недопустими за подкрепа чрез СВОМР разходи:

Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

Не са допустими за финансиране по проекти от Стратегията за ВОМР на МИГ разходи, посочени в т. „14.2. Недопустими за подкрепа чрез СВОМР разходи“ от Условия за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, процедура № BG06AFSP001-01.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.

7. Приложим режим на минимални/държавни помощи:

За стратегиите за ВОМР се прилагат условията на Регламент (ЕС) 2022/2472 на комисията от 14 декември 2022 година относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз и Регламент (ЕС) 2021/1237 на Комисията от 23 юли 2021 година за изменение на Регламент (ЕС) № 651/2014 за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (текст от значение за ЕИП) е Регламент (ЕС) 2023/2831 от 13 декември 2023 г.

Членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат при изпълнение на проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР, включващ само нестопански (неикономически) дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища или от община, или от музей или културна организация по смисъла на Закона за закрила и развитие на културата, както и от Светия синод на Българската православна църква или централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания.

8. Съответствие с хоризонталните принципи:

Всички проекти, които се разработват в рамките на мерките от СВОМР следва да са в съответствие с хоризонталните принципи на ЕС – равенство между половете и липса на дискриминация, принципът на равните възможности, превенция на дискриминацията, устойчиво развитие (защита на околната среда), насърчаване на заетостта и конкурентоспособността, както и да гарантират спазването на тези принципи в процеса на изпълнение на проектите.

При изпълнението на мерките ще се следи за съблюдаване на принципите, заложи в Хартата на основните права на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) съгласно Насоките за прилагането им за периода 2021-2027.

9. Релевантност на мерките в Стратегията за ВОМР на МИГ-Лясковец-Стражица:

Включените в СВОМР на МИГ мерки и техния обхват произтичат от представените към СВОМР подробни анализи (социално икономически и анализ на заинтересованите страни и техните нужди), които очертават необходимостта от финансиране именно на тези интервенции от СПРЗСР 2023 – 2027 г., както и конкретната им насоченост.

Избраните мерки в СВОМР, които са включени в СПРЗСР 2023 – 2027 г., ще се прилагат при условията разписани в интервенцията на национално ниво, и при условията на изискванията на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

За мерки в областта на развитието на селските райони, допустими съгласно чл. 73 и чл. 77 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060, са приложимите условия на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

10. Получатели на финансова помощ към Стратегията за ВОМР на МИГ-Лясковец-Стражица:

Допустимите получатели на финансова помощ юридически лица, задължително трябва да имат седалище и адрес на управление на територията на МИГ, съответно постоянен адрес за получатели физически лица.

Безвъзмездна финансова помощ не се предоставя на кандидат/получател на финансова помощ, по проекти към Стратегията за ВОМР, за когото са налице обстоятелства за отстраняване от участие в процедура за възлагане на обществена поръчка съгласно Закона за обществените поръчки, или който не е изпълнил разпореждане на Европейската комисия за възстановяване на предоставената им неправомерна и несъвместима държавна помощ, и за който е налице конфликт на интереси по чл. 61 от Регламент (ЕС, Евратом) 2025/2509.

11. Видове допустими дейности по мерките от Стратегията за ВОМР:

Допустимите дейности са включени в мерките в Стратегията за ВОМР съгласно т.13.3. от Условията за кандидатстване по предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSP001-01.001.

Също така, МИГ ще подкрепя дейности, насочени към създаване на „интелигентни селища“ („Smart-villages“) на територията, които съответстват на Регламент (ЕС) № 2021/2115.

Дейностите ще се приемат за насочени към създаване на „интелигентни селища“, когато са:

- свързани с подкрепа на иновативни решения за създаване на устойчиви модели – интелигентни еко селища, социални селища, IT селища и др., ландшафтно планиране и реконструкция на стари сгради – използването на стари сгради или налични парцели в полза на местната общност;
- свързани с дигитализация и подобряване на телекомуникационната свързаност с цел устойчиво развитие на съответния район;
- свързани с подобряването на условията за живот, които биха довели до задържане на населението и привличане на нови жители;
- свързани с изготвянето на стратегии за създаване на интелигентни селища;
- свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, IT академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства.

12. Недопустими дейности по мерките от Стратегията за ВОМР:

- включването на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи фиксирани плащания и интервенции, свързани със схеми за плащания на площ;
- включването на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи инвестиции за напояване;
- включването на дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на разходи за публична инфраструктура, свързана с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;

- подкрепата за дейности, финансирани от ЕЗФРСР, свързани с извършването на основни земеделски инвестиции с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.

Мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

1.Наименование	Мярка МИГ01“ Инвестиции за устойчиво развитие на земеделските стопанства“
2.Описание на целите	Мярката има принос към постигане на Приоритет 1 на СВОМР : „Устойчиво икономическо развитие на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на предприятията, подобряване на производствената ефективност и реализацията на продукцията им, въвеждане на иновации и насърчаване на ресурсната ефективност“ и има следните цели, които ще се постигнат чрез подхода ВОМР: - Подобряване на дългосрочната продоволствена сигурност и разнообразието в селското стопанство; - Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска; - Подобряване на ориентацията на пазара и увеличаване на конкурентоспособността на стопанствата в краткосрочен и дългосрочен план, включително чрез фокус върху технологиите и цифровизацията; - Популяризиране на заетостта в селското стопанство; - Подобряване на производството на висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин; - Насърчаване въвеждането на иновации и цифровизация в селското стопанство.
3.Обхват	Територията на МИГ, включваща всички населени места в общините Лясковец и Стражица.
4.Допустими получатели	1.Земеделски стопанства; 2. Кооперативните обединения на земеделски стопани; 3. Групи/организации на производители Условия за допустимост на получателите: Допустимите кандидати/бенефициенти да са с постоянен адрес или седалище на територията на МИГ. <i>Земеделски стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия:</i> - да са регистрирани физически лица като земеделски производители по Закона за земеделските производители; - да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите; Ако са юридически лица, да имат приход/доход от земеделска дейност и/или приход/доход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ и/или публична финансова помощ за извършваната от тях селскостопанска дейност; <i>Групи и организации на производители, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:</i>

	- да са признати като група или организация на производители, в съответствие с националното и/или европейското законодателство за организации на производители; - да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти; <i>Кооперативни обединения на земеделски стопани създадени в съответствие със специализирано национално законодателство:</i> - да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или получена публична финансова помощ за посочените продукти; Всички кандидати следва да имат разработен бизнес план за дейностите в земеделското стопанство и доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.
5. Допустими дейности	Дейностите, допустими за подпомагане трябва да са свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз. Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя в съответствие с чл. 73 и чл. 74 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост. По Мярката се подкрепят следните дейности: - Подкрепа се предоставя за материални и нематериални инвестиции в новосъздадени и съществуващи земеделските стопанства за покриване нуждите на същите, съобразени с техният капацитет; - Дейности по изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване; - Дейности в земеделските стопанства, свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти; - Дейности, насочени към опазване на компонентите на околната среда за биологично производство и прецизно/интелигентно/цифрово земеделие; - Инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи; - Инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства; - Инвестиции за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията; - Инвестиции в изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда; - Инвестиции в недвижима собственост, свързана с дейността; - Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения; - Инвестиции за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства; - Инвестиции, насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.
6. Допустими разходи	По мярката са допустими следните Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

	-строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване; - разходи, за дейности за „социално земеделие“ и/или такива, свързани с „колективни инвестиции“, а именно: основни земеделски инвестиции/самоходна техника за обработка на почвата, прибиране и/или съхранение на реколтата, отглеждане на растениевъдна и животновъдна продукция – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини (силажкомбайни, зърнокомбайни и др.) и друг вид самоходни машини с мощност по-голяма от 50 к.с., включително и когато те се използват в животновъдните обекти; - прикачен инвентар; -специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта; -компютърен софтуер; -закупуване на земя на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта; -закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта; -други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115; -общи разходи, свързани с основните разходи по проекта, като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение. -разходите за консултантски услуги по подготовка и управлението на заявлението за подпомагане не могат да надхвърлят 5% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение. Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.
6. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е определен на 5 000 лева. Максималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е определен на 100 000 лева.
7. Интензитет на финансовата помощ	Интензитета е в размер на 65 % от допустимите разходи по проект за икономически дейности; Важно: Максималното подпомагане може да бъде увеличено на 80% за инвестиции, извършени от млади земеделски стопани, които отговарят на следните условия съгласно СПРЗСР: -към момента на подаване на проектното предложение земеделският стопани е на възраст не повече от 40 навършени години; - да е ръководител на земеделско стопанство лице, което изпълнява следните условия: кандидат/бенефициент физическо лице, собственик на предприятието на кандидата/бенефициента ЕТ или собственик на капитала на кандидата/бенефициента ЕООД.

	В случай на юридическо лице (ЕООД), условието е управителят да бъде едноличен собственик на капитала на дружеството-кандидат; - да е лице, което притежава професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина, и/или икономическо образование със земеделска насоченост; - да е лице, което притежава професионални умения и компетентности в областта на селското стопанство и/или ветеринарната медицина, и/или икономическо образование със земеделска насоченост, е такова, което има завършено средно/висше образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина, или средно/висше икономическо образование със земеделска насоченост; и/или удостоверение за завършен курс от минимум 150 часа или свидетелство за професионална квалификация в областта на селското стопанство. Важно: Максималното подпомагане може да бъде увеличено на 85 % за инвестиции на малки стопанства (икономически размер на стопанството, измерен в стандартен производствен обем – до 8 000 евро включително);
8. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	1. Критерии, свързани с вида на кандидата – 10 т: Проектът е представен от млад земеделски стопанин (Лице, което към момента на подаване на проектното предложение или заявление за подпомагане е на възраст не повече от 40 навършени години, включително) до 10 т.; 2. Проектът осигурява подпомагане на производството на плодове и/или зеленчуци и/или продукция от животновъдството (с изключение на пчеларството) - до 15 т.: - до 50% от общото производство на стопанството – 5т.; - над 50% от общото производство на стопанството – 10т.; - над 85% от общото производство на стопанството – 15т.; 3. Проектът е насочен към биологично земеделско производство – 15 т.: - над 50% - 5 т.; - над 85% - 10 т. 4. Проектът е насочен към социално земеделие – 20 т. 5. Проектът включва инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата – 15 т. 6. Проектът осигурява заетост на допълнителен персонал (ново работно място за целия период на изпълнение на проекта) – 15 т. - До две работни места – 10 т. - Над две работни места – 15 т. 7. Проектът е с интегриран подход – предполага свързаност с други участници от територията – 10 т.: - Проектът ще реализира продукцията на територията на МИГ – 5 т.; - Земеделският производител има договор с хранително-преработвателно предприятие от територията на МИГ за доставка на суровина за преработка – 5 т. Максимален брой точки 100. Подпомагат се проекти получили минимум 30 точки.

	При равен брой точки се финансира проектното предложение на кандидата, който е осигурил повече работни места по критерии №6 „Проектът осигурява заетост на допълнителен персонал (ново работно място за целия период на изпълнение на проекта)“.
Следва да се имат в предвид следните определения	*Социално земеделие: Всички дейности, при които се използват земеделски ресурси за насърчаване или разработване на социални услуги в селските райони като рехабилитация, терапия, защитена заетост*, образование през целия живот и други дейности, които допринасят за социално включване. Социалното земеделие включва следните четири основни вида дейности - рехабилитация и терапия; работно включване и социална интеграция; образование; грижа за хората. * Защитена заетост: среда, в която хората с увреждания получават услуги и обучение за развиване на работни умения и поведение и която е безопасна и не е конкурентна. *„Колективни инвестиции“: инвестиции от две или повече физически или юридически лица, които са учредили структура по реда на Закона за задълженията и договорите, която се създава за съвместно закупуване и ползване на материални активи за земеделски дейности в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115; *„Основни земеделски инвестиции“: самоходна техника за обработка на почвата, прибиране и/или съхранение на реколтата, отглеждане на растениевъдна и животновъдна продукция – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини (силажкомбайни, зърнокомбайни и др.) и друг вид самоходни машини с мощност по-голяма от 50 к.с., включително и когато те се използват в животновъдните обекти. Прикачен инвентар не следва да се третира като основни земеделски инвестиции;
1.Наименование	Мярка МИГ 02 “Инвестиции за създаване на висока добавена стойност в преработка и маркетинг на селскостопански продукти”
2.Описание на целите	Мярката ще адресира нуждите и потенциала в областта на хранително-вкусовата промишленост /ХВП/ на територията на МИГ, която е традиционен за страната и за района преработващ подотрасъл. Мярката има принос към постигане на Приоритет 1 от СВОМР :“ Устойчиво икономическо развитие на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на предприятията, подобряване на производствената ефективност и реализацията на продукцията им, въвеждане на иновации и насърчаване на ресурсната ефективност“ и има следните цели чрез реализиране на подхода ВОМР: Прилагането на мярката цели: -Модернизиране на физическите активи на предприятията преработващи земеделски продукти с цел производство на нови и качествени продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка - Диверсификация на икономическата дейност. - Стимулиране на производството на местни храни; - Създаване на добавена стойност в отрасъла чрез по-интензивно внедряване на иновации. -Стимулиране на нови производства в областта на биоикономика

3.Обхват	Териториалният обхват на проектите предложения, включващи инвестиции в преработка на продукти от Приложение № I от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) е територията на МИГ, всички населени места на в общините Лясковец и Стражица.
4.Допустими получатели	Допустимите получатели на финансова помощ юридически лица, задължително трябва да имат седалище и адрес на управление на територията на МИГ, съответно постоянен адрес за получатели физически лица. - земеделски стопани - преработватели на селскостопански продукти - признати групи и организации на производители Кандидатите преработватели на селскостопански продукти, допустими за подпомагане трябва да отговарят и на следните условия: - да са физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите или други създадени в съответствие със специализирано национално законодателство. Кандидатите групи/организации на производители допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: - да са признати от министъра на земеделието Кандидатите земеделски стопани допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: - да са физически лица регистрирани по Търговския закон или; - да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите; - за земеделски стопанства, - да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители; Всички кандидати следва да имат разработен бизнес план за дейностите по преработка на селскостопански продукти и доказващ подобряване на дейността на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности; За дейности по преработка на продукти от приложение № I от ДФЕС в продукти извън приложение № I от ДФЕС или памук не са допустими за подпомагане предприятия в затруднено положение или предприятия, които все още имат висящо нареждане за събиране вследствие на решение на Комисията, с което дадена помощ се обявява за неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар, освен в случаите, посочени в приложимите правила за държавна помощ, съгласно действащото към момента Европейско законодателство в областта.
5.Допустими дейности	Подпомагане ще се предоставя за преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук. -дейности за преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз; -дейности за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда и свързани с преработката на сертифицирани биологични продукти;

	-дейности ограничаване и намаляване на пластмасовите опаковки и пластмасовите изделия за еднократна употреба, внедряване на технологии за осигуряване на съответствие на пластмасовите изделия с европейските изисквания за пластмасите за еднократна употреба, внедряване на многократни и алтернативни продукти и материали, вкл. биоразградими/рециклируеми/зелени опаковки. -сътрудничество за къси вериги на доставка; Дейностите следва да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС. Проектите следва да бъдат в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и да водят до постигане на цели им. Съответствието на проектните предложения със секторите се определя въз основа на селскостопанските продукти, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, както и получените крайни продукти. Продуктите от допустимите за финансова помощ сектори, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, трябва да са описани в приложение № I по чл. 38 от ДФЕС. Резултатът от преработката на селскостопански продукти може да бъде продукт, който не е включен в обхвата на приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз, като проектното предложение трябва да е в съответствие с избрания режим за прилагане на държавна помощ по интервенцията. Инвестициите включени в проектното предложение, трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ. Важно: Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите по преработка на селскостопански продукти, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план.
6. Допустими разходи	Допустими за подкрепа по мярката са инвестиционни разходи, съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115: - строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване; - закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане; - общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение; - компютърен софтуер; - специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта;

	- закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта; - други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115. Недопустими разходи. Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г. Не се подпомагат като самостоятелни проектни предложения или дейности единствено маркетинг на продукт/продукти, с изключение на случаите, когато тези продукти са получени в резултат на преработка на селскостопански продукти, извършена от кандидата, както и за кандидати пазари на производители.
7. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е определен на 5 000 лева Максималният размер на допустимите разходи за един проект е определен на 100 000 лева;
8. Интензитет на финансовата помощ	Финансовата помощ е в размер на 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.
8. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	1.Проекти включващи инвестиции за преработка на суровини от чувствителни сектори плодове и/или зеленчуци и/или продукция от животновъдството :25 т. 2.Критерии, свързани с вида на кандидата: до 15 т. - Проектът е представен от млад земеделски стопанин/ млад преработвател (Лице, което към момента на подаване на проектното предложение или заявление за подпомагане е на възраст не повече от 40 навършени години, включително) - 10 т. - Проектът е представен от собственик/управляващ предприятието от женски пол – 5 т.; 3.Инвестициите по проекта водят до повишаване на енергийната ефективност на предприятието-10 т.; 4.Проекта създава допълнителни работни места в предприятието: до 20 т. - създадено работно място за безработно лице над 55г./лице от уязвима група – 10 т. - създадено работно място продължително безработно лице 10 т. на работно място, 5.Проектът включва процеси и технологии на продукти свързани с къси вериги на доставка - 15 т. 6.Опит на кандидата – макс. 10 т. - Наличие на подходящо образование в сферата на подпомаганата дейност – 5 т.; - Изпълнен успешно проект, финансиран от ЕСИФ / Проектът е подаден от кандидат, който е осъществявал дейност най-малко 3 години – 5 т. 7. Проекта включва дейности по опазване на околната среда : 5 т.

	Максимален брой точки 100. Подпомагат се проекти получили минимум 30 точки. Важно: При равен брой точки се финансира проектното предложение на кандидата, който е осигурил повече работни места по критерии, 4 „Проекта създава допълнителни работни места в предприятието: - създадено работно място за безработно лице над 55г./лице от уязвима група“.
1.Наименование	МИГ03 „Инвестиции за повишаване конкурентостта на местната икономика, диверсификация и разнообразяване на неселскостопански дейности на територията на МИГ“
2.Описание на целите	Мярката има принос към постигане на Приоритет 1 от СВОМР: „Устойчиво икономическо развитие на земеделския и неземеделския сектор чрез повишаване конкурентоспособността на предприятията, подобряване на производствената ефективност и реализацията на продукцията им, въвеждане на иновации и насърчаване на ресурсната ефективност“ и има следните цели чрез подхода ВОМР: Прилагането на мяркат цели: - да стимулира дейности за насърчаване на местната конкурентоспособност, постигане на жизненост на населените места от територията на МИГ и качеството и стандарта на живот, както и да се подобри степента на развитие на човешкия капитал и инфраструктура; - насърчаване диверсификацията на икономиката като се интегрират инвестиционните решения в икономическите сектори с ефект, целящ подобряването на околната среда и укрепването на регионалната конкурентоспособност (промишлени дейности в области за ново бизнес-развитие като биоикономика, кръгова икономика, въвеждане на чисти и възобновяеми енергийни източници за заместване на старите способности за използвана енергия в промишлените производства) ; - насърчаване приносът на икономиката на територията на МИГ към по-ефективно използване на природните ресурси; - укрепване на устойчивостта на земеделските стопани чрез тяхната диверсификация към други неземеделски дейности, носещи им допълнителни доходи в рамките на стопанството; - укрепване устойчивостта на микропредприятията като основен източник на растежа и създаването на повече работни места - ключова предпоставка за наличието на конкуренция и работещи пазари, а оттам и за цялостното икономическо развитие на територията.
3.Обхват	Мярката се прилага на територията на МИГ във всички населени места в общините Лясковец и Стражица.
4.Допустими получатели	По мярката са допустими следните кандидати: - Земеделски стопани / да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най-малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност/ - Микропредприятия; - Физически лица- само за занаяти Условия за допустимост на кандидатите: Земеделските стопани, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

	- да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители или ; - да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите; - да имат седалище на територията на МИГ; Микропредприятията, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: - да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите; - да са микропредприятия по смисъла на чл. 3, ал. 3 от ЗМСП, както към датата на кандидатстване, така и към датата на издаване на акта по чл. 14, ал. 1 от Наредба № 4/2024 г.; - да имат седалище на територията на МИГ; Физическите лица, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: - да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ; - да имат постоянен адрес на територията на МИГ; В обхвата на интервенцията физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти.
5. Допустими дейности	Подкрепа в рамките на мярката се предоставя в съответствие с чл. 73 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от 02 декември 2021 година само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност. В проектите могат да се предвидят следните дейности: - Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали); - Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.; - Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; - Стимулиране на творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции; - Развитие на различни бизнес модели и икономически дейности; - Развитие на информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти; - Услуги, съпътстващи развитието на туризма, които създават условия за съживяване на местната икономика използвайки местния потенциал; - Дейности, свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, ИТ академия, нови селскостопански и

	методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства и др. Необходимо е насърчаването на различни производства, базирани на алтернативни производствени процеси, които могат да намалят екологичния отпечатък от дейността: -технология за преработка на отпадъци в предприятията, образувани от собствената им дейност, включително текстил, полимерни и каучукови отпадъци, електроуреди и др. -ограничаване и намаляване на пластмасовите опаковки и пластмасовите изделия за еднократна употреба, внедряване на технологии за осигуряване на съответствие на пластмасовите изделия с европейските изисквания за пластмасите за еднократна употреба, внедряване на многократни и алтернативни продукти и материали, вкл. биоразградими/рециклируеми/зелени опаковки. -намаляване на използваните суровини и материали, използване на алтернативни такива, както и на естествени и възобновяеми биоресурси вместо синтетични суровини в производството с цел намаляване на отпадъчния отпечатък върху природните ресурси и преход към биоикономика. Проектите следва : -да създават и запазват заетост за местното население, да са в полза на местния бизнес, да въвеждат иновации, да водят до подобряване на условията за живот и на състоянието на околната среда, да водят до социално приобщаване и подобряване на социалните услуги на територията, да водят до подобряване на качеството на образованието; -да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по ЗООС; -дейностите по мярката следва да бъде в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1060 и Регламент (ЕС) 2021/2115 и да водят до постигане на цели им. Инвестициите, включени в проектното предложение трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ. Материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение трябва да са в съответствие с параметрите и дейностите, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план. Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности. Важно: Кандидатите да представят бизнес план, доказващ устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта.
--	---

6. Допустими разходи	Подкрепата по мярката е свързана с инвестиции в материални и/или нематериални активи. -инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115; -строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване; -закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар; -специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта; -закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта; -други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115; -Общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи. Разходите за консултантски услуги по подготовка и управлението на проектното предложение не могат да надхвърлят 5% от общия размер на допустимите общи разходи. -Закупуване на компютърен софтуер; - специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта; -Други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115. Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г Важно: Не са допустими дейности и разходи посочени в раздел 4.7.1 от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. , включително: туристически дейности свързани с изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване.
7. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	Минималният размер на безвъзмездната финансова помощ за един проект е определен на 5 000 лева; Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ за един проект е определен на 100 000 лева
8. Интензитет на финансовата помощ	Безвъзмездната финансова помощ за одобрено заявление за подпомагане е в размер на 65% от общия размер на допустимите за финансиране разходи по проекта. Важно: При определяне на максималния размер на финансовата помощ се вземат предвид и условията на чл. 3 и чл. 5 от Регламент 2831/2023.

9. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	1. Критерии, свързани с вида на кандидата – 10 т: Проектът е представен от собственик/управляващ предприятието на възраст до 40г. (Лице, което към момента на подаване на проектното предложение или заявление за подпомагане е на възраст не повече от 40 навършени години, включително) – 5 т.; - Проектът е представен от собственик/управляващ предприятието от женски пол – 5 т.; 2. Проектът предвижда инвестиции за развитие на производства или услуги, които ще рекламират териториалната идентичност – 10 т.; 3. Критерии според вида на подпомаганата дейност – макс. 30 т: - Проектът е насочен към производствена дейност/услуги – 15 т.; - Проектът е насочен към производство на енергия от ВЕИ за собствено потребление – 10 т.; - Проектът е насочен към развитие на занаяти – 5 т.; 4. Критерии, според вида на инвестицията – макс. 20 т: - Проектът е насочен към развитие на кръговата икономика – 5 т.; - Проектът включва инвестиции в областта на биоикономиката – 5 т.; - Проектът включва инвестиции към подобряване на социалните и/или здравните услуги – 5 т.; - Проектът включва използването на местни ресурси – 5 т. 5. Проектът води до създаване на допълнителна заетост – 15 т. (за всяко ново работно място по 5 т., но не повече от 15т.) 6. Опит на кандидата – макс. 15 т. - Наличие на подходящо образование в сферата на подпомаганата дейност – 5 т.; - Изпълнен успешно проект - 5 т.; - Проектът е подаден от кандидат, който е осъществявал дейност най-малко 3 години – 5 т. Максимален брой точки 100. Подпомагат се проекти получили минимум 30 точки. Важно: При равен брой точки се финансира проектното предложение на кандидата, който е осигурил повече работни места по Критерии №5 „Проектът води до създаване на допълнителна заетост“
1. Наименование	Мярка МИГ 04 „Инвестиции в основни услуги от ключови обществени сфери и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ“
2. Описание на целите	Мярката има принос към постигане на Приоритет 2 от СВOMP : „Повишаване качеството на живот на населението чрез балансирано развитие на територията, подобряване на основната социална, образователна и културна инфраструктура, включително инвестиции в услуги и интелигентни решения“ и има следните цели чрез подхода BOMP: - Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони;

	-Увеличаване на дела на обществените сгради на територията на МИГ, които да отговарят на минималните изисквания за енергийна ефективност; - Подобряването и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения, са от съществено значение и осигуряват добра социална среда; -Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности; -Осигуряване на добра социална среда за живот на територията на МИГ, чрез подобряване и облагородяване на публичните пространства за спорт и отдих. -Създаване на необходими условия за пълноценно обучение чрез подобряване състоянието на общинската образователна инфраструктура; -Подобряване на дребна по мащаби инфраструктура, зони за широко обществено ползване - публична общинска собственост;
3.Обхват	Мярката се прилага на територията на МИГ във всички населени места в общините Лясковец и Стражица.
4.Допустими получатели	Мярката подпомага проекти с кандидати: -Община Лясковец; -Община Стражица Демаркацията с Мярка МИГ 06 и Мярка МИГ 07 е на ниво Бенефициент и на ниво проектни дейности.
5.Допустими дейности	На територията на МИГ ще бъдат подкрепени следните видове дейности, свързани с основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура: Предоставя се безвъзмездна финансова помощ за следните допустими за подпомагане дейности по интервенцията: 1. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони; 2. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди; 3. Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение; 4. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура. 5. Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот. 6. Дейности, свързани с дребни по мащаби инфраструктура в селата; 7. Допустими са общи разходи свързани с проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта, така и по време на неговото изпълнение. Условия за допустимост на дейностите: 1. Да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби инфраструктура; 2. Да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС; 3. Да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и планове за тяхното управление, а когато няма издадени

	заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане; 4. Да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконовни нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо); 5. Дейностите свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България; 6. Ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11, ал 1 от ЗОЗЗ да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки; 7. Не се подпомагат определени дейности, попадащи в обхвата на ОПРР. 8. По настоящата интервенция не са допустими разходи за инфраструктура, свързани с пътища, водопреносни и канализационни системи, освен ако не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища. 9. Улици, тротоари и съоръжения, и принадлежностите към тях са допустими, ако са изградени или реконструирани ВиК системите или не се предвижда да се изграждат или реконструират ВиК системи от въвеждане в експлоатация на инвестицията по сключеният договор до края на мониторинговия период. 10. В рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура“ кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове. Не се подпомагат определени дейности, попадащи в обхвата на Програма „Региони в растеж“. Важно: Кандидатът представя задължително анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.
6. Допустими разходи	Допустими за подкрепа по мярката са разходи, свързани с изпълнение на допустимите дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115. -инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115: - строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване; -закупуване на ново оборудване и обзавеждане; -компютърен софтуер; -други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.); -специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта;

	-други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115. -обща разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите -разходи по проектното предложение разходите за консултантски услуги по подготовка и управлението на заявлението за подпомагане не могат да надхвърлят 5% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение. Важно: Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г
7. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е определен на 10 000 лева; Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е определен на 200 000 лева.
8. Интензитет на финансовата помощ	Финансовата помощ е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. За непроизводствени инвестиции и дейности следва се предвиди представяне на анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта." трябва да го включим и в дизайнерската мярка и в мярката за интелигентни селища, защото и при тях финансирането е на 100 %.
9. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	1. Проектът е за изграждане и/или реконструкция на дребно мащабна инфраструктура в населено място извън общинския център – 20 т.; 2.Обхватът на планираните резултати от проекта е за повече от едно населено място на територията - 20 т. - дейностите обхващат 2 населени места: 10т. -дейностите обхващат повече от 2 населени места; 3. Проектът включва инвестиции за осигуряване на достъпна среда – 20 т.; 4. Инвестициите по проекта водят до повишаване на енергийната ефективност-10т.; 5. Проектът е за изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на инфраструктура за социални услуги за деца, младежи, жени или /безработни и възрастни лица/, или за уязвими и/или малцинствени групи от населението – 30 т.; - Подкрепя се една група – 10 т.; - Подкрепят се повече 2 групи - 20 т.; - Подкрепят се 3 групи – 30 т.;

	Максимален брой точки 100. Подпомагат се проекти получили минимум 30 точки. Важно: При равен брой точки се финансира проектното предложение на кандидата, който е осигурил повече работни места по критерии, 2. Обхватът на планираните резултати от проекта е за повече 2 населени места на територията“
1.Наименование	Мярка МИГ 05 „Подпомагане запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ“
2.Описание на целите	Мярката има принос към постигане на Приоритет 2: „Повишаване качеството на живот на населението чрез балансирано развитие на територията, подобряване на основната социална, образователна и културна инфраструктура, включително инвестиции в услуги и интелигентни решения“ и има следните цели чрез подхода BOMP: Прилагането на мяркат цели: - Запазване на духовния и културния живот на населението чрез възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, което до голяма степен ще допринесе за съхраняване на духовните и културни ценности на местната общност; - Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности - Насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното и природно наследство; -Подкрепа за дейности, свързани с духовното и културно развитие на територията на МИГ.
3.Обхват	Мярката се прилага на територията на МИГ във всички населени места в общините Лясковец и Стражица.
4.Допустими получатели	По интервенцията, допустими кандидати са местни поделения на вероизповеданията, които следва да са: 1.Признати за юридически лица по силата на чл. 10 от Закона за вероизповеданията (ЗВ) или 2.Регистрирани като юридически лица съгласно чл. 20 от ЗВ
5.Допустими дейности	По мярката се подкрепят : -Дейности за запазване на духовния и културния живот на населението в селските райони; - Дейности за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение; -Други дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115. Инвестициите допустими за подпомагане в рамките на интервенцията трябва да са свързани с възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение, дейности по вертикалната планировка* и подобряване на прилежащите пространства, в т.ч. закупуване и доставка на оборудване.

	Важно: Допустимите дейности трябва да се изпълняват извън населени места с развит масов туризъм и курортни комплекси, посочени в националното законодателство за прилагане на Стратегическия план. Важно: *Вертикалната планировка е прилежащият терен към сградата, а с дейността свързана с вертикалната планировка, се осигурява правилното водоотвеждане, терасиране, изграждане на подходи към сгради, стъпала и подпорни зидове, както и огради, ако е необходимо. Важно: Непроизводствени инвестиции и дейности следва се предвиди представяне на анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта. Важно: Типа подкрепа се запазва същият, както е по подмярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и на културното и природното наследство на селата“ от ПРСР 2014 – 2020 г.
6. Допустими разходи	По мярката се подкрепят инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115: -строително-монтажни работи за реставрация, консервация, изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване на обекти; - закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, -други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.); -други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115. -обща разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение; -разходите за консултантски услуги по подготовка и управлението на заявлението за подпомагане не могат да надхвърлят 5% от от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение. Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.
7. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е определя на 10 000 лева; Максималният размер на общите допустими разходи за един проект се определя на 50 000 лева.
8. Интензитет на финансовата помощ	Финансовата помощ е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

	За непроизводствени инвестиции и дейности следва се предвиди представяне на анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта." трябва да го включим и в дизайнерската мярка и в мярката за интелигентни селища, защото и при тях финансирането е на 100 %.
9. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение. 1.Проекти с включени инвестиции според духовната, културна и обществена значимост на обекта - 30 т.; 2. Проектът включва инвестиции за осигуряване на достъпна среда – 20 т.; 3. Резултатите от проекта са в пряка полза на местното население от територията – 30 т. 4. Проектът включва инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на обекта – 20 т. Максимален брой точки 100. Подпомагат се проекти получили минимум 30 точки. Важно: При равен брой точки се финансира проектното предложение на кандидата, който е осигурил повече работни места по критерии 2. „Проектът включва инвестиции за осигуряване на достъпна среда“
1.Наименование	Мярка МИГ 06 „Запазване и популяризиране на културното и природно наследство и развитие на териториална идентичност въз основа на специфичния местен потенциал, продукти от местен характер и опазване на природните ресурси.“
2.Описание на целите	Мярката има принос към постигане на Приоритет 3 от СВОМР: „Поддържане на устойчив социален капитал и активни местни общности, опазване и популяризиране на местното културно, духовно и природно наследство, успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството“ има следните цели чрез подхода ВОМР: Обосновка: Мярката е извън мерките включени в СПРЗСР и се прилага в съответствие с приложимите условия на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060. Обосновка: ПРИЛОЖЕНИЕ I ИЗМЕРЕНИЯ И КОДОВЕ ЗА ВИДОВЕТЕ ИНТЕРВЕНЦИИ ЗА ЕФРР, ЕСФ+, КОХЕЗИОННИЯ ФОНД И ФСП — ЧЛЕН 22, ПАРАГРАФ 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060 Цел на политиката 5: Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии и на местни инициативи. Код 165 „Опазване, развитие и популяризиране на публични туристически активи и туристически услуги“. Код 166 “Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги“

	Код 167“Опазване, развитие и популяризиране на природното наследство и екотуризма извън рамките на защитените зони по „Натура 2000“ Целта на мярката е запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ. Запазване на културната идентичност и традиции, опазване и популяризиране на природното наследство на територията на МИГ с цел да се осигури повишаване качеството на живот на хората. Запазването на културния и духовния живот на населението е от важно значение за развитието на територията на МИГ. Културното и природно наследство ще се запазва, съхранява и развива в културните центрове - читалища, библиотеки, училища, музеи и др. Опазване и популяризиране на културното и природно наследство ще има благоприятно устойчиво въздействие и по отношение на опазване на околната среда. В обхвата на тази мярка ще се предоставя безвъзмездна финансова помощ за материални и нематериални инвестиции и дейности за възстановяване, съхранение и популяризиране на културните традиции и идентичност на населените и опазване и популяризиране на природните дадености и богатство от територията на МИГ.
3.Обхват	Мярката се прилага на територията на МИГ във всички населени места в общините Лясковец и Стражица
4.Допустими получатели	-Община Лясковец; -Община Стражица; -Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), които имат седалище на територията на МИГ; -Читалища, регистрирани по Закона за читалищата; Допустимите получатели на финансова помощ юридически лица, задължително трябва да имат седалище и адрес на управление на територията на МИГ, съответно постоянен адрес за получатели физически лица. Демаркацията с Мярка МИГ 04 и Мярка МИГ 07 е на ниво Бенефициент и на ниво проектни дейности.
5.Допустими дейности	Подпомагат се материални и нематериални инвестиции, които водят до: А) Изследване, поддържане, възстановяване, популяризиране и подобряване на културното наследство: - Подготовка и организация на местни културни събития, като фолклорни празници и събори, панаири, фестивали, хепънинги и др.; - Проучвания и изработване на материали във връзка с идентификация и/или документиране и/или изследване, и/или съхраняване на елементи от нематериалното културно наследство; - Създаване, съхраняване или обогатяване на етнографски, природни и исторически сбирки; - Дейности, свързани с проучвания, запазване и популяризиране на автентичен фолклор и местни традиции, възстановяване на празници, обичаи и храни; - Създаване и подкрепа на клубове (работилници за родители и деца, групи по интереси) за различни поколения за проучване, изучаване, съхранение и популяризиране на културното наследство - местната култура, бит, кулинария, история, традиции, включително – музика и изобразително изкуство, традиционни занаяти, обичаи и ритуали, неписана традиция;

	- Участия във фестивали, събори, изложби, семинари и др. за представяне на местни обичаи, традиции, фолклор и елементи на местното нематериално културно наследство. - Възраждане и предаване на различни аспекти на културни традиции и наследство и популяризирането им чрез организиране и провеждане на мероприятия във връзка с местни културни обичаи и традиции, като: временни и постоянни тематични изложби; фестивали, събори, семинари, концерти, тематични концерти и постановки конкурси; Филми, видео клипове или мултимедийни възстановки; разработване и разпространяване на информационни материали различни от обикновени брошури (тематични изследвания, снимков архив, каталози и др.); разработване и представяне на макети, възстановяване на елементи от традиционни костюми или предмети от традиционния бит; - Закупуване на инвентар, съоръжения, оборудване, обзавеждане като музикални инструменти, носии, витрини за изложби, стелажи, декори, интерактивни дъски, мултимедии, лаптопи, осветление, озвучителна, аудио и видео техника, компютърни конфигурации/сценично оформление/, реквизити необходими за дадения вид изкуство, репетиционни и сценични облекла и др. - Попълване на библиотечен фонд с библиотечни материали, закупуване на книги, графични издания, електронни документи и др. - Създаване на концепции за „интелигентни селища“ Б) Поддръжка, възстановяване и подобряване на природното наследство: -Опазване, възстановяване, подобряване и поддръжка на природното наследство и селския ландшафт, включително на природни дадености, забележителности и територии от особено значение за местната общност, на ценни за територията природни образувания, растения, дървесни видове и животни, вековни дървета; -Съвместни проекти на жители на повече от едно населено място или представители на различни поколения за: организиране на клубове/ кръжоци/ школи и други инициативи за информиране и включване на населението в опазване на природни елементи и защитени видове като неделима част от селския ландшафт; идентифициране на местни отличителни характеристики на пейзажа; организиране на опознавателни и занимателни акции за почистване от отпадъци; облагородяване и опазване на селския пейзаж в и извън населените места.
6. Допустими разходи	Подкрепят се инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115: - закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане; - общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение; - компютърен софтуер; - други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.); - други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115. ; - други допустими разходи съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на стратегията за BOMP;

7. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	Минималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е определен на 5 000 лева. Максималният размер на допустимите разходи за едно проектно предложение е определен на 20 000 лева.			
8. Интензитет на финансовата помощ	Финансовата помощ е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. За непроизводствени инвестиции и дейности следва се предвиди представяне на анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта." трябва да го включим и в дизайнерската мярка и в мярката за интелигентни селища, защото и при тях финансирането е на 100 %.			
9. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	№	Критерии за оценка	Брой точки	
	1	Проектът насърчава сдружаването на територията	5	
	2	Проектът, съхранява и представя по иновативен начин местни традиции и обичаи	25	
	3	Проектът осигурява механизъм за участие на уязвими групи във възстановяване и подобряване на природното наследство	20	
	4	Проектното предложение включва дейности в повече от едно населено място на територията на МИГ		
	5	Дял на населението на територията на МИГ, възползващо се от резултата на проектните дейности		
	5.1	До 30%	5	
	5.2	От 31 до 50%	10	
	5.3	Над 50%		
	6	Проектът включва дейности насочени към създаване на „интелигентни селища“		
Дейностите по проекта включват участие на хора с увреждания и/или малцинствени групи				
Общ брой точки: 100				
Минимален праг за одобрение: 30 т.				
Важно: При равен брой точки се финансира проектното предложение на кандидата, който е осигурил повече работни места по критерии 3 „Проектът осигурява механизъм за участие на уязвими групи във възстановяване и подобряване на природното наследство“				
1.Наименование	Мярка МИГ 07 „Изготвяне и прилагане на Стратегия за интелигентни селища“			
2.Описание на целите	Мярката има принос към постигане на Приоритет №3 от Стратегията „Развитие на социалния капитал, приобщаване и социално включване на уязвими и маргинализирани групи в опазване на културното наследство и околната среда, вкл. чрез изпълнение на дейности за интелигентни селища.“ има следните цели чрез подхода BOMP:“			

Мярка извън мерките включени в СПРЗСР, изпълняваща се в съответствие с приложимите условия на Регламент (ЕС) № 2021/2115 и Регламент (ЕС) 2021/1060.

Обосновка:

Мярката подпомага търсенето и прилагането на нови модели за териториално развитие и ще се прилага посредством концепция за интелигентни селища, като ще се насърчават проекти, които са част от такива концепции, които ще бъдат разработени за едно или повече населени места от територията.

Целта са нуждите и предизвикателствата от местен характер, които могат да бъдат преодоляни посредством интелигентни решения, базирани на цифрови технологии, предложени от местната общност.

Иновацията е една от най-важните характеристики на Интелигентните Селища. Като цяло тя възниква от необходимостта и стремежа да се промени нещо, от желанието да се отговори на конкретно предизвикателство. В контекста на интелигентните селища иновацията няма ясно определение - нещо, което е обичайна практика в една местна общност, може да е напълно ново в друга.

Тематичната работа на ENRD (European Network for Rural Development) – Европейска мрежа за развитие на селските райони разкрива поне пет основни движещи фактора за интелигентни села. Първите два обикновено се разглеждат предимно като заплахи или предизвикателства, докато последните включват както рискове, така и възможности за селските райони. Тези движещи фактори са тясно свързани и цифровизацията може да се приеме като комплексна тема:

- Отговор на обезлюдяването и демографските промени;
- Намиране на местни решения на намаленото публично финансиране и централизацията на обществените услуги;
- Използване на връзките с малките и големи градове;
- Максимизиране ролята на селските райони при прехода към нисковъглеродна кръгова икономика;
- Насърчаване на цифровата трансформация на селските райони.

Стратегията за интелигентно селище (СИС) е в основата на концепцията за Интелигентни Селища. Според определението, Интелигентните Селища „разчитат на подход за участие, за да разработят и прилагат стратегиите си за подобряване на своите икономически, социални и екологични условия“.

Тя помага на общността да формира и споделя обща визия, да мисли къде би искала да бъде селището в средносрочен до дългосрочен план (например след 5 години), да обедини съществуващите инициативи и идеи. Стратегиите са важни за свързване на различни инициативи и подпомагане на селището да мисли по по-цялостен начин (вместо да се фокусира само върху отделни инициативи). Разработването на Стратегия за интелигентно селище може да бъде особено полезна следваща стъпка в превръщането в интелигентно селище на „села в преход“, т.е. села, които вече имат някои интелигентни решения, но все още нямат цялостна интегрирана стратегия или дългосрочна визия. Стратегията за интелигентно селище следва да включва реалистичен набор от цели и задачи, базирани на първоначалното планиране и анализ, и да отговаря гъвкаво на идентифицираните предизвикателства и възможности.

	Целта е да се започне от планиране на действие в малък мащаб, осъществимо в рамките на ограничената времева рамка, и надградено върху съществуващи стратегии на по-високо ниво. Мярката подпомага търсенето и прилагането на нови модели за териториално развитие и ще се прилага посредством концепция за интелигентни селища, като ще се насърчават проекти, които са част от такива концепции, които ще бъдат разработени за едно или повече населени места от територията. Целта са нуждите и предизвикателствата от местен характер, които могат да бъдат преодоляни посредством интелигентни решения, базирани на цифрови технологии, предложени от местната общност. Определение за Интелигентни селища: „Интелигентни селища“ - подход за интегрирано териториално развитие, който се прилага от общности в селските райони, на основата на концепция (опростен вариант на стратегия или стратегия) за неговото приложение и/или като отделни, самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на принципите на тази концепция като инструмент/и за териториално развитие на селските райони за подобряване на техните икономически, социални и/или екологични условия.
3.Обхват	Мярката се прилага на територията на МИГ във всички населени места в общините Лясковец и Стражица
4.Допустими получатели	1.За дейности по изпълнение на Стратегия; - Юридическа лица с нестопанска цел; -Читалища; -Община Стражица - Община Лясковец; Демаркацията с Мярка МИГ 04 и Мярка МИГ 06 е на ниво Бенефициент и на ниво проектни дейности. За дейности по разработване на Стратегия за интелигентни селища. -МИГ „Лясковец-Стражица“:
5.Допустими дейности	По мярката се подкрепят : А) Дейности, свързани с изготвяне на Стратегия за интелигентни селища. - Организиране и провеждане на работни срещи с всички заинтересовани страни за обсъждане на местните проблеми; -Организиране и провеждане на обучения; -Провеждане на индивидуални интервюта за идентифициране на предизвикателствата/нуждите на територията и възможности за решения; -Изработване на стратегии за интелигентни селища. Б) Прилагане на Стратегия за интелигентни селища /СИС/на територията на МИГ посредством пилотни проекти, за финансиране на определени цели/задачи от Концепцията. Включените в СИС цели могат да бъдат постигнати посредством разработване и реализиране на пилотни проекти, с които да се кандидатства за финансиране по настоящата интервенция чрез дейности:

	- свързани с подкрепа на иновативни решения за създаване на устойчиви модели – интелигентни еко селища, социални селища, IT селища и др., ландшафтно планиране и реконструкция на стари сгради – използването на стари сгради или налични парцели в полза на местната общност; - свързани с дигитализация и подобряване на телекомуникационната свързаност с цел устойчиво развитие на съответния район; - свързани с подобряването на условията за живот, които биха довели до задържане на населението и привличане на нови жители; - свързани с изготвянето на стратегии за създаване на интелигентни селища; - свързани с развитие на бизнес модели, които привличат работници и жители (временно или постоянно пребиваващи на територията) – създаването на икономическа зона, IT академия, нови селскостопански методи и технологии, устойчива селска мобилност, споделени пространства.
6. Допустими разходи	1. Свързани с изготвяне на Стратегия за интелигентни селища: . Разходи за проучвания и анализи на територията; - Разходи за организиране и провеждане на обучения на местни лидери и заинтересовани страни; - Разходи за организиране и провеждане на информационни и работни срещи, включително консултиране на местната общност във връзка с подготовката на стратегията; - Разходи за подготовка на стратегия за интелигентни селища (СИС); - Разходи за командировки на територията на МИГ; - Разходи за материали, консумативи; - Разходи за популяризиране – създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни издания, излъчвания в радио- и телевизионни медии, отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни и рекламни материали за популяризиране на СИС; 1.8. Разходи за преводи; 2. За изпълнение на пилотни проекти, за постигане на определени цели/задачи от Стратегията. 2.1. Инвестиционни разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115: а) строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване; б) закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар; в) общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти г) компютърен софтуер; д) други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.); е) специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта;

	2.2.. Други допустими разходи съгласно Регламент (ЕС) № 2021/1060 и целите и приоритетите на стратегията за BOMP; Недопустими разходи: В съответствие с чл. 73, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, не са допустими за подпомагане инвестиции и категориите разходи, които включват: - Закупуване или наем на земя и сгради; - Разходи свързани със строителство/ниво изграждане на сгради; - Инвестиции, за които се установи, че ще имат отрицателно въздействие върху околната среда; - Инвестиции, за които е установени двойно финансиране; - Разходи, по които дейностите включени в проектите, са били физически започнати и/или извършени преди подаване на проектното предложение за подпомагане, независимо дали всички свързани плащания са извършени (с изключение на разходи свързани с подготовката на проектното предложение извършени преди подаването му);
7. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	А) За дейности, свързани с изготвяне на Концепция за интелигентни селища: - Минималният размер на общите допустими разходи за един проект е 5 000 лева; - Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е 20 000 лева; Б) За изпълнение на пилотни проекти, за постигане на определени цели/задачи от Концепцията: - Минималния размер на общите допустими разходи за един проект е определен на 5 000 лева; - Максималният размер на общите допустими разходи за един проект е определен на 100 000 лева
8. Интензитет на финансовата помощ	Финансовата помощ е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. За непроизводствени инвестиции и дейности следва се предвиди представяне на анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта." трябва да го включим и в дизайнерската мярка и в мярката за интелигентни селища, защото и при тях финансирането е на 100 %.
9. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	.1. Критерии, свързани с подготовката на Стратегия за интелигентни селища: .1.1. Критерии, основани на броя на населените места, включени в СИС – макс. 20 т.: .1.1.1. СИС обхваща едно населено място – 5 т.; .1.1.2. СИС обхваща две населени места – 10 т.; .1.1.3. СИС обхваща повече от две населени места – 20 т.

.1.2. Съответствие на целите с идентифицираните потребности, описани дейности и очаквани резултати – макс. 20 т.:

.1.2.1. Целите напълно съответстват на идентифицираните в анализите и проучванията потребности, описани дейности и очакваните резултати – 20 т.;

.1.2.2. Целите съответстват частично на идентифицираните в анализите и проучванията потребности, описани дейности и очакваните резултати – 10 т.;

.1.2.3. Целите не съответстват на идентифицираните в анализите и проучванията потребности, описани дейности и очакваните резултати – 0 т.

.1.3. СИС обхваща уязвими групи от населението – макс. 20 т.:

.1.3.1. СИС обхваща една уязвима група от населението – 10 т.;

.1.3.2. СИС обхваща повече от една уязвима група от населението – 20 т.

.1.4. Участие на заинтересованите страни в процеса на подготовка на СИС – макс. 10 т.:

.1.4.1. В процеса на подготовка на СИС са взели участие заинтересовани страни от трите сектора – стопански, нестопански, публичен – 10 т.;

.1.4.2. В процеса на подготовка на СИС са взели участие заинтересовани страни от два сектора – 5 т.;

.1.4.3. В процеса на подготовка на СИС са взели участие заинтересовани страни от един сектор – 0 т.

.1.5. Съответствие на целите на СИС с целите и приоритетите на стратегията за ВОМР – макс. 20 т.;

.1.5.1. Целите на СИС напълно съответстват с целите и приоритетите на СВОМР – 20 т.;

.1.5.2. Целите на СИС частично съответстват с целите и приоритетите на СВОМР – 10 т.;

.1.5.3. Целите на СИС не съответстват с целите и приоритетите на СВОМР – 0 т.

.1.6. Осъществено публично обсъждане на СИС – 10т.

Минимален праг за одобрение: 30 т.

Общ брой точки: 100

Важно: Кандидат по Дейност / етап „Подготовката на Стратегия за интелигентни селища“ е МИГ „Лясковец-Стражица“.

Критериите за техническа оценка са въведени единствено за оценка на разработената Стратегия за интелигентни селища от Комисия за оценка на проекти. В Комисията за оценка следва да има представители на КУО и КВО на МИГ.

	9.2. Критерии, свързани с подготовката на пилотни проекти: .2.1. Брой население, засегнато от дейностите по проекта – макс. 15 т.: .2.1.2. До 100 човека – 5 т. .2.1.3. От 100 до 500 човека – 10 т.; .2.1.4. Над 500 човека – 15 т. .2.2. Проектът включва интелигентни решения в населените места – макс. 25 т.: .2.1. Проектът включва въвеждане на интелигентни решения в едно населено място – 5 т.; .2.2.2. Проектът включва въвеждане на интелигентни решения в две населени места – 15 т.; .2.2.3. Проектът включва въвеждане на интелигентни решения в повече от две населени места – 25 т. Брой уязвими/малцинствени групи, обхванати от проекта – макс. – 20 т.: 9.2.3.1. Проектът включва една уязвима/малцинствена група от населението – 10 т.; 9.2.3.2. Проектът включва две уязвими/малцинствени групи от населението – 15 т.; 8.2.3.3. Проектът включва повече от две уязвими/малцинствени групи от населението – 20 т. 9.2.4. Иновативност на проекта: макс. 30 т.: 9.2.4.1. Проектът въвежда иновативни решения базирани на дигитални технологии – 10 т.; 9.2.4.2. Проектът въвежда иновативна за територията услуга – 10 т.; 9.2.4.3. Проектът въвежда нов метод и/или начин за решаване на местните проблеми и/или слабости на територията – 10 т.; 9.5. Проектът е съгласуван с местната общност – 10 т. Общ брой точки: 100 Минимален праг за одобрение: 30 т. Важно: При равен брой точки се финансира проектното предложение на кандидата, който е осигурил повече работни места по критерии 8.2.3.3. „Проектът включва повече от две уязвими/малцинствени групи от населението“
Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“	
1.Наименование	Мярка МИГ 08 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“

2.Описание на целите	Мярката има принос към постигане на Приоритет 3: „Поддържане на устойчив социален капитал и активни местни общности, опазване и популяризиране на местното културно, духовно и природно наследство, успешно прилагане и популяризиране на СВОМР и развитие на сътрудничеството“ има следните цели чрез подхода ВОМР: -Развитие на територията, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти от общ интерес с други МИГ и сходни организации от страната и чужбина; -Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез обмяна на опит и прилагане и добри практики и иновативни методи за решаване на местни нужди; -Популяризиране на местната идентичност и създаване на нови публични продукти и услуги за общността, в т.ч. за ученици и млади хора. -Осъществяване на съвместни дейности, допринасящи за устойчивото развитие на местните общности и подпомагащи постигането на целите на стратегиите за ВОМР, споделяне на опит, обмен на ноу-хау и стимулиране въвеждането на иновативни дейности на местно ниво; - „Създаване на европейска идентичност в допълнение към местната, регионалната и националната идентичност; - Подкрепа за промотиране на характерни за местните територии и общности продукти, марки, дейности, забележителности и др.
3.Обхват	Дейностите по проектите за сътрудничество се осъществяват на териториите на действие на партньорите и асоциираните партньори по проекта. Проектите за вътрешнотериториално сътрудничество се изпълняват на територията на действие на партньорите и асоциираните партньори от Република България. Проектите за транснационално сътрудничество се изпълняват както на територията на действие на партньорите – местни инициативни групи (МИГ) от Република България, така и на територията на действие на асоциираните партньори по проекта – на територията на страни от и извън Европейския съюз.
4.Допустими получатели	СНЦ „МИГ-Лясковец-Стражица“
5.Допустими дейности	1) Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални инвестиции; 2) Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност; 3) Реализиране на промоционални и маркетингови кампании; 4) Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта; 5) Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите; 6) Дейностите по координация на изпълнението на проекта (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за настанова и храна, хонорари за експерти, разходи за превоз, разходи за комуникация); Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

	- да са свързани и да водят до развитието на територията, обхваната в стратегията на МИГ –Лясковец-Стражица; - да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегията и СПРЗСР 2023-2027 г.; - да се изпълняват съгласно сключено споразумение между най-малко двама партньори МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава – членка от ЕС; - в партньорството за дейностите по сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос.
6. Допустими разходи	1. Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. материални и нематериални инвестиции; 2. Строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България; 3. Други материални и нематериални активи; 4. Изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища; 5. Възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи; 6. Възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служители на МИГ. 7. Промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга; 8. Организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи; 9. Информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции; 10. Публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели; 11. Командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.); 12. Преводи (писмени и симултанни); 13. Пощенски и куриерски услуги; 14. Такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта.
7. Минимален и максимален размер на общите допустими разходи	Минимумът на общите допустими разходи по тази мярка е определен на 10 000 лева. Максимумът на общите допустими разходи по тази мярка е определен на 100 000 лева.
8. Интензитет на финансовата помощ	Финансовата помощ е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

	За непроизводствени инвестиции и дейности следва се предвиди представяне на анализ разходи—ползи, от който да е видно, че проектното предложение няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта." трябва да го включим и в дизайнерската мярка и в мярката за интелигентни селища, защото и при тях финансирането е на 100 %.
9. Обективни и измерими критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение	По Мярка МИГ 8 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“ не се предвиждат Критерии за оценка, тъй като по тази мярка единствен Бенефициент е само Местна инициативна група –Лясковец-Стражица“.
10. Общ размер на финансовата помощ	Общият размер на средствата за изпълнение на дейности по мярка 08 „Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“ е в рамките на до 293 370 лв. за целия период на изпълнение на Стратегията за ВОМР.
Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“	
1.Наименование	Мярка МИГ 09 „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“ (СПРЗСР)
2.Описание на целите	Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране (чл. 34, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1060) и изпълняващи задачи съгласно чл. 33 параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060. Реализирането на Мярката има за цел да осигури: - Добро управление на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие; - Ефективно, успешно и прозрачно управление, мониторинг и оценка на Стратегията и нейното популяризиране; - Реализиране на дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060; - Широка популяризация на Стратегията за ВОМР и равнопоставени условия за обществено включване
3.Обхват	Територията на МИГ, всички населени места в общините Лясковец и Стражица.
4.Допустими получатели	СНЦ „МИГ-Лясковец-Стражица“
5.Допустими дейности	Дейностите за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за ВОМР са в размер на не повече от 1 466 850 лева (средствата са планирани до края на 2029 г. и не надвишават 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията).

	По стратегията за ВОМР на МИГ –Лясковец-Стражица са допустими за извършване : 1. Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегии за ВОМР, включително улесняването на обмена между заинтересованите страни, съгласно одобрената стратегия; 2. Дейности по популяризиране на стратегии за ВОМР, съгласно одобрената стратегия. Разпределение на средствата за разходи за управление, мониторинг и оценка на СВОМР от една страна и тези за популяризиране на стратегията от друга: Средства за управление на стратегията за целия период на прилагане са в размер : не повече от 1 173 480 лева Разходите за популяризиране на стратегията са 20 на сто от общия размер на разходите по мярката. Допустими разходи, които МИГ планира да използва, както и общия размер на предвидените средства за всеки вид за периода на прилагане на мярката.
6. Допустими разходи	Дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране, независимо от включените в стратегиите фондове и програми, се финансират изцяло от ЕЗФРСР. Допустими за подкрепа са дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и дейности, свързани с популяризирането на стратегиите за Водено от общностите местно развитие. Допустими разходи, които МИГ планира да използва, както и общия размер на предвидените средства за всеки вид за периода на прилагане на мярката: А. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегията: 1. разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт; 2. разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване); 3. непреки разходи (непреките разходи не надвишават 15 на сто от общата сума по мярката) в т.ч: а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски); б) разходи за наем на офис; в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса,

електронен подпис застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода BOMP);

г) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;

д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил;

е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;

ж) други непредвидени оперативни разходи, необходими за функционирането на офиса.

4. разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

5. разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер;

6. разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ;

7. разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;

8. разходи, свързани с публични отношения, (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ);

10. разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;

11. финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи;

12. разходи за мониторинг и оценка на стратегията за BOMP;

Б. Разходи за популяризиране на стратегията за BOMP:

1. разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);

2. разходи за популяризиране, информиране и публичност:

а) за създаване и поддръжка на интернет страница;

б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

г) преводи;

д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;

е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;

ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност;

	3. разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода. Недопустимостта на категориите разходи се определя съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.
7. Интензитет на финансовата помощ	Финансовата помощ е в размер на 100 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.
8. Други изисквания	Мярката следва да отговаря на т.13.3.11. Дейности за управление, мониторинг и оценка на стратегиите съгласно чл. 34, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, и популяризирането на стратегиите за ВОМР от Условието за кандидатстване и т. 14.1.2. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите и тяхното популяризиране от Условието за кандидатстване. Средствата по мярката следва да бъдат балансирано разпределени за целия период на изпълнение на Стратегията за ВОМР и да не надвишава 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията съгласно т.13.3.11.1 от Условието за кандидатстване. Мярката се счита за ефективно разработена ако непреките разходи не надвишават 15 на сто от средствата по т. 14.1.2.1.1; съгласно Условието за кандидатстване и средствата са планирани до 30 септември 2029 г., като за последната година се планират най-малко 10 на сто от общия размер по мярката. В Мярката не се допускат разходи съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г.

6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	Мерки, финансирани от СПРЗСР 2023 – 2027 г. (ЕЗФРСР)		
Мярка МИГ01	“Инвестиции за устойчиво развитие на земеделските стопанства“	750 000 лв.	17,04 %

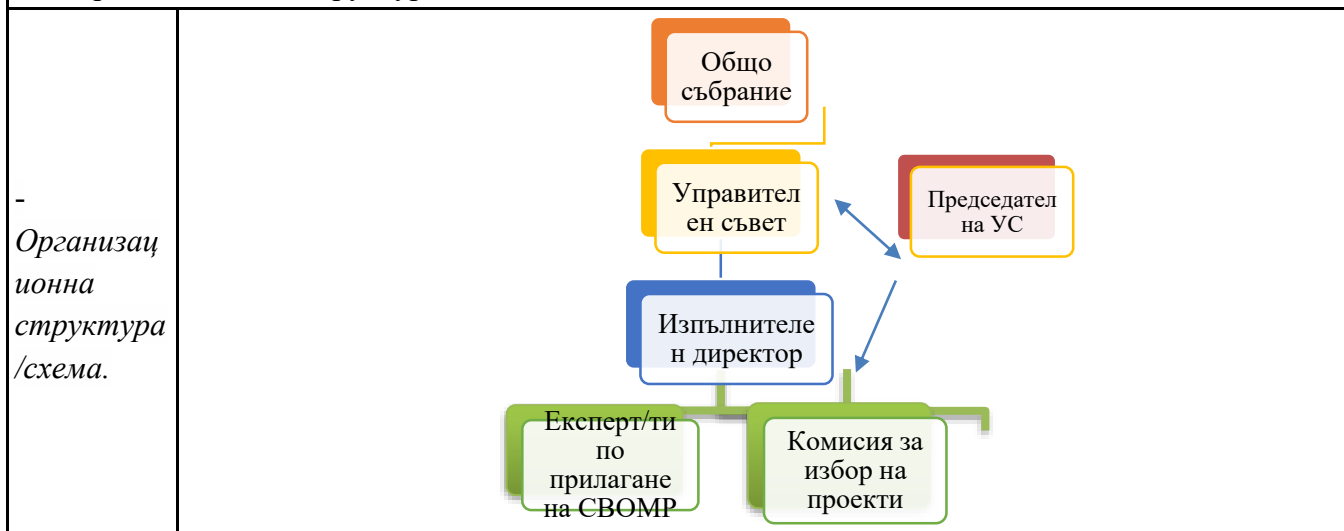
Мярка МИГ02	„Инвестиции за създаване на висока добавена стойност в преработка и маркетинг на селскостопански продукти“	200 000 лв.	4,54 %
Мярка МИГ03	„Инвестиции за повишаване конкурентостта на местната икономика, диверсификация и разнообразяване на неселскостопански дейности на територията на МИГ“	750 000 лв.	17,04 %
Мярка МИГ04	„Инвестиции в основни услуги от ключови обществени сфери и дребна по мащаби инфраструктура на територията на МИГ“	1 900 000 лв.	43,16 %
Мярка МИГ05	„Подпомагане запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ“	100 000 лв.	2,27 %
Мерки, които не са част от СПРЗСР 2023 – 2027 г., но са включени в Регламент (ЕС) № 2021/2115 (финансирани от ЕЗФРСР)			
Мярка МИГ06	„Запазване и популяризиране на културното и природно наследство и развитие на териториална идентичност въз основа на специфичния местен потенциал, продукти от местен характер и опазване на природните ресурси.“	187 180 лв.	4,25 %
Мярка МИГ07	„Изготвяне и прилагане на Стратегия за интелигентни селища“	220 000 лв.	5,00 %
	Мярка „Дейности за сътрудничество и тяхната подготовка (ЕЗФРСР)“		
Мярка МИГ08	„Вътрешно териториално и транснационално сътрудничество“	293 370 лв.	6,70 %
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	4 400 550 лв.	100 %

	Мярка „Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегия за ВОМР и нейното популяризиране“ <i>(До 25% от средствата на ред „Общо средства за стратегията, финансирани от ЕЗФРСР)</i>		
	Управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР и нейното популяризиране	1 466 850 лв.	25%
	ОБЩО ЗА ЦЯЛАТА СТРАТЕГИЯ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ТЕКУЩИ РАЗХОДИ	5 867 410 лв.	

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: (не повече от 6 страници);

7.1. Организационна структура на МИГ:

7.2. Управление на МИГ:

- <i>Органи за управление и контрол;</i>	Сдружение „МИГ – Лясковец - Стражица“ е ЮЛНЦ, регистрирано за извършване на общественополезна дейност съгласно изискванията на нормативно приложимата база в българското и европейското законодателство и се ръководи в своята дейност от законите на Република България, от своя Устав и от следните принципи: доверие на местната общност; ангажиране на лидерите в общността; балансирано представителство на ключовите сектори; прилагане на публично-частно партньорство. В наименованието на МИГ се съдържа „Местна инициативна група“, както и общините на чиято територия работи местната група. Членовете на МИГ „Лясковец-Стражица“ са дееспособни юридически/ физически лица от територията на общините Лясковец и Стражица, които чрез своето членство съдействат за осъществяване целите на МИГ и изпълнението на Стратегията за ВОМР. Органите за управление и контрол на МИГ са:
---	--

	1. Общо събрание; 2. Управителен съвет; 3. Председател на УС на МИГ. Дейността на органите на МИГ спазва на принципите за: 1.Изборност и демократичност;2.Равнопоставеност;3.Балансираност; 4. Мандатност. Общото събрание като върховен колективен орган се състои от 62 на брой представители на заинтересовани страни от територията на МИГ - юридически лица (фирми, земеделски производители, кооперации, Общини и граждански организации) с регистрация на МИГ – територията. В Общото събрание са представени 2-те Общини в МИГ-територията: Община Лясковец, орган на местното самоуправление - представлявана от Васил Христов– Кмет на Община Лясковец, представителството е определено с Решение на ОбС. Община Стражица, орган на местното самоуправление- представлявана от Красимира Желязкова – директор на дирекция в ОБА, представителството е определено с Решение на ОбС. В Общото събрание от членове, Община Лясковец и Община Стражица имат право на 1 глас. Разпределението на секторното представителство в Общото събрание е съблюдавано с оглед препоръките за процентно балансирано съотношение, вкл. паритет на половете. Представителството на членовете в Общото събрание по сектори е следното: -3 на брой представители на публичен сектор или 4,84 % от всички; - 30 на брой представители на стопански сектор или 48,39 % от всички; - 29 на брой представители на нестопански сектор или 46,77 % от всички; Представители на заинтересовани страни в ОС на МИГ: -на селското стопанство/ лозарство, животновъдство, маслодайни култури, зърнопроизводство, овощарство, зеленчуци и др.: 12% -на местната преработвателна промишленост: 6%; -на местната икономика, микропредприятия, малки предприятия/услуги, ветеринарни, стоматологични, строителство, ремонтни и логистични, производство на хляб, дърводобив, туризъм и атракции, производство на метални изделия, асансьорни, кантари, медицински грижи: 31%; -Публичен сектор/Общини и Училище:5% -НПО в сферите на културата, спорта, младежки и социални дейности, гражданско развитие и опазване на околната среда и работа с хора с увреждания:43%; -представители на малцинства и уязвими групи: 3% Общото представителство на заинтересованите страни е 100%. Решенията на Общото събрание се вземат с обикновено мнозинство от гласовете на присъстващите с явно гласуване. Изборът на членовете на Управителен съвет също става с явно гласуване. Правомощия на Общото събрание съгласно Устава на МИГ, свързани със Стратегията: одобрява с решение Стратегията за местно развитие в пълния ѝ вариант; ежегодно приема отчета за изпълнение на Стратегията за местно развитие; определя членове от всеки сектор/заинтересована страна за участие в Комисия за избор на проекти към Стратегията за местно развитие; одобрява годишния План за изпълнение на Стратегията за местно развитие; приема Годишния доклад за изпълнение на Стратегията за местно развитие; Общото събрание като върховен орган на МИГ взема решения съгласно Устава на организацията. Управителният съвет е управителен орган на МИГ и се състои от 7 членове, с представителство на основните сектори/заинтересовани страни от територията на МИГ. През изминалите 15 години от създаването на МИГ, съставът на УС като управителен орган на МИГ е претърпял промени сред членовете си в рамките на 20%, всички останали членове са в УС от създаването на МИГ и са натрупали необходимия капацитет. Членовете на УС имат изграден капацитет за
--	---

	работа по Стратегията за ВОМР, развити умения и знания за управление на местната група, работещи с мотивация и загриженост към дейностите на МИГ. През годините са изградили ключови компетенции като професионалисти, представители на сектори и местни лидери. Съгласно чл. 45 от Устава на организацията, Управителният съвет ръководи дейността на МИГ и решава всички въпроси, свързани с дейността му, с изключение на тези, които са от компетентността на Общото събрание или на Председателя на УС. Правомощия на Управителен съвет съгласно Устава на МИГ, свързани със Стратегията: разработва управленски системи и процедури за ефективното и прозрачно функциониране на МИГ и за прилагане на СВОМР, избира представители на МИГ в национални и европейски мрежи на селските региони, одобрява административен екип за изпълнение на Стратегията, определя щатното разписание на МИГ, изготвя за одобрение от Общото събрание Графици и Планове за изпълнение на Стратегията за местно развитие, изготвя ежегодно отчет за изпълнение на Стратегията за местно развитие, осъществява мониторинг на Заседанията за избор на проекти към Стратегията, одобрява Докладите от Комисията за оценка на проектите към Стратегията. Председателят на УС на МИГ се избира сред членовете на Общото събрание и е член на УС на МИГ. Председателят на УС ръководи оперативно текущата дейност на МИГ, подготвя и предлага проекти за решения на УС, свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет, отчита се за дейността си пред Управителния съвет. След одобрение на щатното разписание от УС, назначава, освобождава и упражнява дисциплинарна власт по отношение на изпълнителния директор. Правомощия на Председателя на УС, свързани със Стратегията: подписва договори за финансиране на проекти от страна на МИГ с бенефициенти от местните общности по правилата и разпоредбите на финансиращи организации, включително с МЗХ по подхода ВОМР, назначава административен екип за изпълнение на Стратегията, приема Докладите от Комисията за оценка на проектите към Стратегията, следи за съблюдаване на правилата и разпоредбите на финансиращи организации, включително на МЗХ по подхода ВОМР. УС контролира и носи отговорност за изпълнение на Решенията пред Общото събрание като организира, ръководи и контролира дейността на сдружението между заседанията на Управителния съвет в съответствие с решенията на Общото събрание, решенията на Управителния съвет и съобразно устава. Общото събрание контролира дейността и изпълнението на решенията си спрямо избрания УС чрез ежегодни доклади и проверки на административната и финансова дейност. За своята работа по Стратегията за ВОМР, МИГ одобрява и следните органи: - Административен екип по прилагане на Стратегията за ВОМР; - Комисия за оценка на проектите;
- Описание на позициите и изискванията към изпълнителя директор	Персоналът на МИГ се състои от изпълнителен директор и експерт по прилагане на Стратегия. При необходимост, МИГ може да наеме втори експерт по прилагане на Стратегията за ВОМР. 1. Изпълнителен директор, отговаря на следните изисквания: завършено висше образование, „магистър“, трудов стаж и/или осигурителен стаж над 5 години, управленски опит над 10 години като Директор на МИГ, опит в реализиране на проект, програма или със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни стратегия донори над 20 години. 2. Експертът по прилагане на стратегията за ВОМР, отговарящ на следните изисквания: завършено висше образование, „магистър“, общ професионален стаж над 15 години., опит като експерт в МИГ -10 години.

и персонала.	Изпълнителният директор и експертът по прилагане на стратегията за ВОМР се назначават от Председателят на УС на МИГ след одобряване и финансиране на Стратегията за местно развитие. Председателят на УС назначава и освобождава от длъжност Изпълнителния директор на МИГ и експертът, като упражнява и дисциплинарна власт по отношение на тях. Изпълнителният директор на МИГ отговаря за прилагането на Стратегията за местно развитие, като неговите правомощия се определят с Договора за наемане и включват отговорности и задължения, предвидени в Устава на МИГ, както и допълнителни такива, определени в Длъжностната му характеристика. Експертът по прилагане на стратегия за ВОМР: оказва методическа помощ при прилагането на стратегия за ВОМР и консултира потенциалните бенефициенти по стратегия за ВОМР. Подготвя и организира задачите на МИГ по предоставянето на информация на потенциалните и одобрените получатели на подпомагане по стратегия за ВОМР. 1. Мария Маринова – настоящ Изпълнителен директор на МИГ с успешно реализирана и отчетена Стратегия за местно развитие за периода 2011-2015г. и успешно реализирана Стратегия за ВОМР 2017-2025г. 2. Мария Петкова - настоящ експерт по прилагане на Стратегията за местно развитие на МИГ с успешно реализирана и отчетена Стратегия за местно развитие за периода 2011-2015 г. и Стратегия за ВОМР 2017-2025г. За изпълнение на финансово-счетоводните дейности на МИГ ще бъде нает счетоводител на граждански договор. Екипът на МИГ не е член на МИГ и няма взаимоотношения с членове на МИГ.
7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:	
Административен капацитет;	МИГ „Лясковец-Стражица“ е учредена на 22 март 2010г. и има следния опит: МИГ е приключил и отчетел успешно своята Стратегия за местно развитие като за 4 годишен период на прилагане на Стратегията за местно развитие МИГ е изпълнил 97% от предвидения бюджет за инвестиции в общо 10 мерки от ПРСР. - Договор: РД-50-140/13.10.2011г., Стратегия за местно развитие на територията на общините Лясковец и Стражица за периода 2007 – 2013 г.; - Договор: РД - 176/07.12.2015 г. , Подмярка 19.1. Помощ за подготвителни дейности за подготовка на Стратегия за ВОМР; -Споразумение за изпълнение на Многофондова Стратегия за водено от общностите местно развитие № РД 50-196/29.11.2016 г. за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ да периода 2014-2020г.; - Договор №РД50-81/23.03.2023г., Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“; -Договор №РД-50-78/11.05.2021 г., финансиран по подмярка 19.3 „Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на местни инициативни групи“; - Договор №РД50-28/11.07.2024г., финансиран по подмярка 19.3 „Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на местни инициативни групи“; -Договор №РД50-6/08.03.2024г., BG06RDNP001-19.607-0014-C01 за подмярка 19.3 „Подготовка и изпълнение на дейности за сътрудничество на местни инициативни групи“; МИГ се ползва с добра репутация и доверие на своята територия, местните заинтересовани страни продължават да имат идеи и очаквания. МИГ има създаден добре обучен и структуриран административен екип, както и е създаден добър

	капацитет сред членовете на Общото събрание и УС за работа по бъдеща Стратегия за местно развитие. МИГ смята, че с натрупания опит и създадения капацитет на своята територия има реален шанс да надгради постигнатите резултати с по-разширени/интегрирани интервенции. МИГ е идентифицирал над 50 нови проектни идеи за новия програмен период, както и наличието на бенефициенти, за които имаше недостиг на средства по Стратегията за местно развитие. МИГ привлече за участие в подготвителните дейности за нова Стратегия за местно развитие нови заинтересовани страни от стопанския и нестопанския сектор. Новата Стратегия за местно развитие на МИГ дава устойчивост и надгражда на постигнатите до момента резултати и надграждане със следващи инвестиции, вкл. иновации във всеки сектор на въздействие.
Материално – технически и капацитет;	МИГ разполага с обширен офис, оборудван с 3 работни места, самостоятелна конферентна зала и помещение за архив. МИГ притежава необходимото техническо оборудване за функциониране на офиса. Помещенията се намират на оживено място в град Лясковец и са със срок за ползване от 10 години. Помещенията са ремонтирани и отговарят на изискванията за добри и безопасни условия на труд. Общата площ, която ползва МИГ за организиране на своите дейности е в размер на 220 кв. м. Сградата с помещенията, които МИГ ползва има 2 входа, към които е предвиден достъп за хора с увреждания.
Финансов капацитет;	МИГ “Лясковец-Стражица“ ползва две дългосрочни Кредитни линии в ОББ – Горна Оряховица и Общинска банка-Велико Търново. МИГ има наличие на осигурен финансов ресурс в размер над 5% от сумата на финансовия ресурс за дейностите, свързани с управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране, приложено е извлечение за налични средства от ОББ-Горна Оряховица.
7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:	
МИГ ще използва в работата си по реализация на СВОМР вътрешни правила в пет основни направления, които ще гарантират ефективното управление на стратегията, разпределението на задачите между служителите на МИГ и график на действие: Процесите на наблюдение (мониторинг), както и оценката на плановия документ са необходими не само като официално изискване за обосновка на разходите, а и като инструмент, който предоставя полезна информация за управлението на местното партньорство. Този инструмент дава възможност да се прецени кое е ефективно и кое не е, за да се адаптира СВОМР към променящите се условия. Системата за наблюдение и оценка има за цел да осигури надеждна информация за бюджетните параметри и резултатите от реализацията на СВОМР така, че да се улесни вземането на информирани управленски решения. Извършването на мониторинг на СМР е процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информацията за хода на реализацията на СМР и постигане на поставените цели, резултати и заложените индикатори. Получената информация ще се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземане на управленски решения за продължаване, изменение, допълване или прекратяване на реализацията за всеки един проект по отделно. Основната цел е да се следят и измерват постигането на целите и индикаторите по мерките на СМР в хода на тяхната реализация. Кандидатите и бенефициентите ще са задължени да предоставят данни по индикаторите, като във формуляра за кандидатстване и заявката за плащане ще има приложен формуляр за индикатори. Достоверността на подадената от бенефициентите информация ще се проверява от Екипа на МИГ	

при провеждане на посещения на място. След включване в информационната система данните ще се валидират.

Системата за мониторинг предвижда да се провежда поне едно посещение на място за оценка на напредъка на изпълнението и резултатите. При инвестиционните проекти това посещение ще се провежда в края на изпълнението и преди подаване на заявка за плащане. В случай на рискови инвестиционни проекти, мониторинг на проекта ще се провежда и по време на изпълнението.

Система за мониторинг (наблюдение)

Чрез наблюдението ще се събира информация за договорените средства, финансираните проекти и непосредствените резултати от тяхното изпълнение. Системата за наблюдение има за цел да набави и структурира всеобхватна информация за хода на изпълнението на СВОМР. Информацията ще се агрегира/събира от: проведените заседания на управителните и контролни органи на МИГ, както и на спомагателните органи на МИГ, проведените работни срещи на служителите и екипа на МИГ, подготвените и разпратени покани за представяне на проектопредложения, зададените въпроси от бенефициенти по телефон и е-поща, проявения интерес към поканите за представяне на проектопредложения, подадените по отделните покани проектопредложения, осъщественото наблюдение по реализация на одобрените и финансирани проекти, осъществени посещения на място; подпомагане на одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателна агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението, изпращане до ДФЗ и другите УО на програми на списъци на одобрените и отхвърлените проекти след приключване на работата на Комисията за избор на проекти, данни за икономическото развитие на отделните сектори в на територията на МИГ, както и социално-икономическите характеристики на територията, информация от базата данни за селските райони на Дирекция "РСР", обхващаща ключови статистически данни.

Работата по набирането на данни ще се организира като непрекъснат процес по време на реализацията на СВОМР. За целите на мониторинга МИГ ще изготвя и поддържа актуална компютризирана база данни, в която са отразени базови индикатори като: брой и стойност на подадените заявления, брой и стойност на одобрените заявления, брой и стойност на сключените договори, брой и стойност на подадените искания за плащане, брой и стойност на одобрените искания за плащане, брой и стойност на успешно приключилите проекти. Набирането на данни ще се извършва от служителите на МИГ. Пряко ангажирани в актуализирането на базите данни са експертите по прилагане дейностите на СВОМР. Бенефициентите по Стратегията ще предоставят данни за наблюдение при попълване на заявлението за подпомагане. Отговорен за набирането на данни ще е изпълнителният директор на МИГ.

Система за оценка текущо за всяка календарна година за бенефициенти:

Оценката на реализацията на СВОМР от страна на МИГ ще се базира на контрола върху изпълнението на проектите и сключените договори по СВОМР.

Система за оценка ще съдържа информация за прогреса и изпълнението на проекти, финансирани в рамките на СВОМР. Тя ще включва параметрите: дата на изпращането на уведомителното писмо до бенефициента за провеждане на проверка на място, заповед за назначаване на двама експерти от МИГ за извършване на проверката, констативен протокол за проведената проверка. Самите проверки могат да бъдат от три типа: фокусна проверка; многостранна проверка; проверка по сигнал. Проверен на място ще бъде всеки подкрепен от СВОМР проект поне веднъж за периода на реализацията му. Проверката ще се извършва от двама служители на МИГ. За всяка извършена проверка ще се съставя протокол. Данните от оценката на прилагането на СВОМР и изпълнението на проектите в рамките на СМР ще станат част от годишните доклади за напредъка. МИГ ще организира ежегодно извършването на процес на оценка в периода на изпълнение на СВОМР.

Система за самооценка текущо два пъти през всяка календарна година:

Специално внимание МИГ ще отдели и на своята самооценка. Това се налага и поради значимата роля, която следва да има местната общност в реализацията на Воденото от общностите местно

развитие. МИГ ще извършва самооценка (оценка на работата си) по изпълнението на СВОМР съгласно напредъка в прилагането на СВОМР чрез базовите индикатори, както и чрез бюджетните индикатори, индикаторите за продукт/дейност и индикаторите за резултати на СВОМР. Оценката ще се базира на набраната информация чрез системата за наблюдение.

Самооценка на работата на органите на МИГ и на изпълнителния екип на МИГ при реализация на СВОМР ще се извършват от екипа на МИГ (вкл. членове на УС), като се привличат активни негови членове за участие. За извършването на оценката ще е отговорен изпълнителният директор на МИГ. Ще бъде изготвен времеви график за извършването на самооценката, който ще бъде съобразен с графика на дейностите по изпълнение на СВОМР и с подготовката на ежегодните доклади за напредъка. Процес на самооценка ще бъде иницииран веднъж годишно и резултатите от него ще станат част от годишния доклад за напредъка. Към процеса на самооценка МИГ ще привлече членовете на МИГ, като се ръководи от принципа за широко участие на заинтересованите страни в него. Могат да бъдат привлечени експерти и от други МИГ за въвеждане на партньорски елемент в проверката. За целите на самооценката ще бъде използван гъвкав микс от инструменти: анализ на данни, интервю, проучване, мозъчна атака, фокус групи, добри практики, опит на други МИГ.

Процесът на самооценка на МИГ ще преминава през следните етапи:

- МИГ идентифицира необходимостта да се оцени даден аспект на реализацията на СВОМР, взема решение за започване на процеса на самооценка и избира методите за оценяване.

- МИГ изготвя въпросите за оценка и предварителен план за тяхното разрешаване.

- Набират се данните, необходими за самооценката.

- Данните се анализират, изготвят се заключения и отговорите на по-рано формулираните въпроси за оценка.

- СВОМР и дейността на МИГ се променят/пренасочват съобразно резултатите от оценката и формулираните препоръки, при необходимост се извършват задължителните за това административни процедури.

За подобряване на работата по СВОМР и споделяне на опита, след приключване на процеса по самооценка изпълнителният директор на МИГ може да предостави на Органи, на НСМ и на останалите МИГ описание на процеса и резултатите от проведената самооценка. Резултатите от самооценката се включват в годишните доклади за отчитане изпълнението на СВОМР.

Ежегодна оценка на изпълнението и Стратегията на МИГ:

По време на изпълнението е планирано провеждането ежегодни оценки, които да включват задълбочен преглед на отделни аспекти на изпълнението, мерки, цели или приоритети.

Предмет на оценката ще бъде ефективност на процеса на прилагане и административна тежест за потенциалните кандидати; резултати върху подобряване на възможностите за заетост и качеството на живот на различни възрастови групи;; резултати за развитие на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията.

В края на изпълнение на стратегията се предвижда изпълнение на последваща оценка, която да отчете резултатите от прилагането и извличане на поуки и добри практики.

Планирането и изпълнението на дейностите за мониторинг и оценка са отговорност на Екипа на МИГ. В плана за оценка ще се включат дейности за повишаване на капацитета на Екипа на МИГ и УС в оценка, като в началото на изпълнението ще се предвиди обучение за системите за събиране на данни за мониторинг на изпълнението и методите за самооценка на качеството на партньорството и включването на уязвими групи. Резултатите от мониторинга и оценката ще бъдат широко комуникирани. Годишните доклади за изпълнението и докладите за оценка ще бъдат обсъждани на заседания на УС, общо събрание на МИГ и ще бъдат комуникирани на всички заинтересовани страни чрез публикуване на резюме на сайта на МИГ.

Оценка на рисковете:

Оценката на рисковете ще се извършва текущо, минимум на тримесечие, или 4 пъти годишно, завършваща с Доклад. При реализирането на мониторинга и оценката е възможно да възникнат

пречки пред наблюдението, оценяването и събирането на данни. Трябва да бъде извършена оценка на рисковете - те следва да бъдат предварително прогнозирани и да бъдат набелязани стъпки за предотвратяването им. Възможните рискове при набирането на данни, наблюдението и оценката са неспазване на доброволно поетите ангажменти за предоставяне на информация от страна на бенефициентите, поради недостатъчна информираност; опорочаване на проверките на място поради неясно разписани или не спазени процедурни изисквания; липса на обективност при извършване на самооценката. За да бъде предотвратена появата на тези пречки, е необходимо внимателно и трезво да бъдат планирани сроковете за актуализирането и поддържането на информационните бази данни, ясно и адекватно да бъдат разписани работещи процедури, да бъдат спазвани заложените срокове, да бъдат предприемани мерки за повишаване информираността на бенефициентите; да бъдат привлечени активни членове на МИГ за участие в процесите на мониторинг, оценка и самооценка, при спазване на изискването за недопускане на конфликт на интереси. При спазване на процедурите, внимателно планиране, разпределение на задачите и придържане към планираните срокове сериозни пречки пред наблюдението и набирането на данни не би следвало да възникват.

Екипната работа на служителите на МИГ и взаимодействието между изпълнителния екип на МИГ и останалите негови органи ще е предпоставка за своевременно планиране и спазване на сроковете в графичите и плановите. Отговорността на работещите в МИГ ще е гаранция за спазване на изискванията на УО на програмите и сроковете по договора. Прозрачността и отвореността към бенефициентите, както и работата по оказване на подкрепа при тяхното кандидатстване и впоследствие - при изпълнението на финансираните проекти ще е гаранция за получаване на необходимата информация за попълване на информационната база данни на МИГ. Уредбата за управлението и мониторинга на изпълнението на СВОМР, оценяването на прогреса в изпълнението на СВОМР и самооценката ще позволят навременно прогнозиране и намиране на решение при евентуално възникване на бъдещи пречки, така че да бъде осигурено безпрепятствено постигане на целите на СВОМР. При добро целеполагане и екипна работа ще могат да се преодоляват евентуално възникналите форсмажорни обстоятелства, а при възникване на закъснения - те ще могат да се наваксват, без да се нарушават сроковете по изпълнение на договора.

Спомагателни документи:

1. Вътрешни правила за прилагане на СВОМР, касаещи дейности, свързани с осигуряване на информация и публичност, подготовка на проектни предложения в съответствие с целите на СВОМР ;
2. Правила за оценка и класиране на проекти;
3. Вътрешни правила за наблюдение и оценка на изпълняваните проекти;;
4. Вътрешни правила за мониторинга и оценка на цялостното изпълнение и ефект от прилаганата Стратегия;
5. Предприети са мерки и са разписани вътрешни правила, касаещи избягването на конфликти на интереси като ключов момент в изграждането на доверие и постигането на прозрачност в работата на сдружението.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: (не повече от 2 страници)

Хоризонталните принципи на ЕС, които ще се прилагат посредством стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ Лясковец-Стражица в процеса на нейното изпълнение са обосновани на чл.2 на Договора за ЕС и Договора за функциониране на ЕС.

Хоризонталните принципи на ЕС са съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060, както и са посочени в Хартата на основните права на ЕС, а именно:

1. Равенство между половете и липса на дискриминация. Равенството между жените и мъжете и недопускането на условия за дискриминация са водещи принципи при прилагането на

стратегията за Водено от общностите местно развитие. При финансирането на проекти от стратегията оценката на проектните предложения се извършва на обективни, предварително съгласувани с местната общност критерии за оценка, при които се вземат под внимание качеството на проектното предложение, без значение на пола, етническата принадлежност, политическите възгледи или друг признак, по който се различават кандидатите.

Допустимите кандидати по мерките са определени единствено в зависимост от специфичните изисквания по всяка мярка и правилата, определени в насоките за кандидатстване.

Забранена е всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

При изпълнение на стратегията за Водено от общностите местно развитие МИГ ще следва политика на осигуряване на равен достъп на всички граждани - заинтересовани лица до финансов ресурс, до обекти на инфраструктурата, продукти и услуги, създадени чрез средствата по стратегията.

2. Защита на личните данни. В процеса на прилагане на стратегията за BOMP МИГ използва лични данни във връзка с набиране на информация от кандидатите, деклариране на определени обстоятелства от страна на членовете на управителния съвет, на екипа по прилагане на стратегията, от външни експерти – оценители и т.н. по силата на чл.8 от Хартата на основните права на ЕС „Всеки има право на защита на неговите лични данни“.

3. Свобода на изразяване на мнение и свобода на информация. В процеса на прилагане на стратегията за развитие МИГ ще спазва принципите на свобода на мнение и правото да получава информация в няколко насоки:

- при подготовката на настоящата стратегия за развитие изработването на програмния документ е съгласуван многократно с представители на заинтересованите страни.

- при провеждането на заседания на Колективния върховен орган и Колективния управителен орган всеки пълноправен член има право на свободно изразяване на мнение, свързано с дейността на сдружението;

- при подготовката на насоки за кандидатстване по приложими мерки от стратегията, преди да се обяви в системата ИСУН се осъществява публично обсъждане на насоките, при което всеки гражданин има право свободно да изрази своето мнение.

Правото на свободен достъп до информация е гарантирано в процеса на изпълнение на стратегията.

4. Интеграция на хората с увреждания. Стратегията за Водено от общностите местно развитие ще следва и прилага политиките на интеграция на хората с увреждания и принципите на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ на ООН) в съответствие с Решение 2010/48/ЕО на Съвета. В мерките от Стратегията за BOMP са предвидени дейности за подобряване на равния и навременен достъп до качествени и устойчиви услуги на достъпна цена, модернизиране на системите за социална закрила за групите в неравностойно положение и подобряване на достъпността до услугите за полагане на дългосрочни грижи. този контекст Стратегията на МИГ няма да подпомага действия, които допринасят за каквато и да било форма на сегрегация или изключване, а при финансирането на инфраструктура следва да гарантира достъпност за хора с увреждания.

5. Опазване на околната среда и устойчиво развитие:

Насърчаване на устойчивото развитие. Изпълнението на Стратегията на всичките и фази и стъпки ще бъде в съответствие с целите на фондовете да преследват насърчаване на устойчивото развитие, посочена в член 11 отДФЕС, като се отчитат целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принципът за не нанасяне на значителни вреди. Тези цели ще се преследват при пълно зачитане на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда. В подготовката на Стратегията е приложен принципът на устойчивото развитие, който

гарантира постигането на целите на сегашните поколения без нанасяне на щети и рискове за следващите поколения, свеждане до минимум на неблагоприятните ефекти от човешката дейност и използване на природните ресурси по начин, който гарантира тяхното последващо само възстановяване.

В прилагането на всички Мерки на Стратегията, ще се стимулира разработването на проекти, които интегрират принципа за устойчиво развитие и защита на околната среда.

При подбора ще се приоритизират проекти, които добавят стойност, като допринасят за устойчиво развитие и защита на околната среда.

В мониторинга и оценката на реализацията на проектите ще се наблюдава приносът им за устойчиво развитие и защита на околната среда и своевременно ще се предприемат мерки за корекция, ако е необходимо. За спазването на този принцип ще гарантират следните механизми: предоставяне на информация във формулярите за кандидатстване, оценка, мониторинг по време на изпълнение на проектите, вкл. спазване на екологичното законодателството.

При прилагането на инвестиционните мерки ще се цели опазване на компонентите на околната среда, подобряване опазването на околната среда и прилагането на природо щадящи инвестиции. С прилагането на мярката за дребна по мащаб инфраструктура има възможност да се въведат новите изисквания за интеграция на политиката по околна среда (ПОС) и политиката по изменение на климата, както и иновации при изграждането и обновяването на инфраструктурата.

Принцип за насърчаване на заетостта и конкурентоспособността.

При разработването на СВОМР е заложено прилагането на принципа за насърчаване на заетостта и конкурентоспособността. Като приоритетно ще бъде оценявано разкриването на работни места. Инвестициите по мерките за бизнеса са пряко свързани с повишаване конкурентоспособността и се предвижда подпомагане на инвестициите във физически капитал за целите на разкриване на нови работни места и подобряване производителността на труда чрез реструктуриране и развитие на наличните материални мощности, насърчаване въвеждането на нови технологии, въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка.